Materiały dla uczestników Konferencji

„Polityka miejska w Polsce i innych państwach członkowskich UE w kontekście NSS oraz aktualnej i przyszłej polityki spójności”

Katowice, 5 - 6 listopada 2009 r.

Spis treści:

Materiały Podstawowe:

1) Stanowisko Zarządu Śląskiego Związku Gmin i Powiatów z dnia 6 marca 2009 r. w sprawie: potrzeby przygotowania i wdrożenia polityki miejskiej Państwa
2) Załącznik do Stanowiska – Polski Program Miejski
3) POLITYKA MIEJSKA PAŃSTWA – CELE, PRIORYTETY, INSTRUMENTY
4) KARTA PRZESTRZENI PUBLICZNEJ
5) Projekt Ustawy o polityce miejskiej państwa i współpracy jednostek samorządu terytorialnego w tym zakresie
4) Ocena Skutków Regulacji (OSR)
5) Uzasadnienie
8) Tadeusz Markowski: POLITYKA PRZESTRZENNA W SYSTEMIE PLANOWANIA PUBLICZNEGO

Materiały Pomocnicze (na płycie CD):

1) Prezydencja Brytyjska. Nieformalne spotkanie ministrów UE ws. społeczności zrównoważonych (dokumenty programowe)
2) UK Presidency EU Ministerial Informal on Sustainable Communities (Policy Papers)
3) JAK POMÓC LUDZIOM POZBAWIONYM MIESZKANIA. Doświadczenia 9 miast europejskich
4) Efekty polityki spójności UE w Polsce
5) EKSPERCKI PROJEKT KONCEPCJI PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU DO ROKU 2033
6) ESDP European Spatial Development Perspective Towards Balanced and Sustainable Development of the Territory of the European Union
7) Atlas ESPON. Struktura Terytorium Europy
8) THE EUROPEAN URBAN CHARTER.
9) Fostering the urban dimension. Analysis of the Operational Programmes co-financed by the European Regional. Development Fund (2007-2013)
10) Results from 15 Years of Regional Experimentation
11) Terytorialne uwarunkowania konkurencyjności i spójności. Regionalna różnorodność Europy i jej potencjały
12) Zielona Księga Inicjatyw Klastrowych. Inicjatywy Klastrowe w gospodarkach rozwijających się i w fazie transformacji
13) Raport o Kapitale Intelektualnym Polski
14) NOWA KARTA ATEŃSKA 2003
15) European Common Indicators.
16) Sprawozdaniew sprawie wymiaru miejskiego polityki spójności w nowym okresie programowania (2008/2130(INI))
17) Raport Polska 2030
18) Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego kraju
19) REGIONS 2020. An Assessment of Future Challenges for EU Regions
20) Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 24 marca 2009 r. w sprawie wymiaru miejskiego polityki spójności w nowym okresie programowania (2008/2130(INI))
21) KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

Piąte sprawozdanie w sprawie postępów w dziedzinie spójności gospodarczej i społecznej. Rozwijające się regiony, wzrost gospodarczy w Europie.
22) State of European Cities
23) Strategia lizbońska – droga do sukcesu Europy
24) SZANSE POWODZENIA KONCEPCJI SPOŁECZNOŚCI TRWAŁEGO ROZWOJU I JEJ REALIZACJI.
25) Aalborg+10 - Inspiring Futures
26) Pierwsza Warszawska Agenda 21. Zrównoważony rozwój a zarządzanie przestrzenią.
27) KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY, PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, KOMITETU REGIONÓW I EUROPEJSKIEGO KOMITETU KONOMICZNOSPOŁECZNEGO
28) Green Paper on Territorial Cohesion. Turning territorial diversity into strength

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

O konferencji

Konferencja jest organizowana przez Śląski Związek Gmin i Powiatów, Związek Miast Polskich, Instytut Rozwoju Miast oraz Górnośląską Wyższą Szkołę Handlową.

Patronat honorowy nad konferencją sprawują Minister Rozwoju Regionalnego oraz Sekretariat Programu URBACT, INTA i METREX.

Konferencja jest adresowana w pierwszej kolejności do instytucji administracji rządowej, samorządów województw, które będą odpowiedzialne za realizację polityki wobec miast, a także do przedstawicieli samorządów miejskich.

Z uwagi na fakt, że w Polsce nie funkcjonuje obecnie polityka wobec miast, uzasadnione jest wspieranie procesu zmierzającego do wypracowania polityki miejskiej państwa, między innymi w oparciu o aktualną i przyszłą Politykę Spójności i inne polityki UE, doświadczenia wybranych państw członkowskich prowadzących politykę miejską (na poziomie narodowym, regionalnym i lokalnym), doświadczenia z wdrażaniem NSS w aktualnym okresie, jak również innych prac prowadzonych przez Rząd i poszczególne ministerstwa w odniesieniu do aktualnego i przyszłego okresu programowania. Konferencja umożliwi zaangażowanie środowisk naukowych, samorządowych oraz zawodowych (urbanistów, architektów, itp.) w prace nad przyszłą polityką miejską państwa, jako istotnego komponentu NSS (w aktualnym okresie jak i w perspektywie 2013+). Doświadczenia wielu krajów europejskich prowadzących politykę miejską ukazują, że zaangażowanie różnych środowisk w proces przygotowania, implementacji oraz ewaluacji polityki miejskiej jest niezwykle istotny. Prezentacja pozytywnych przykładów europejskich w tej dziedzinie pozwoli na wypracowanie w Polsce własnych rozwiązań, a także przyczyni się do uniknięcia błędów.

Głównym celem konferencji jest przedyskutowanie z udziałem Ministerstwa Rozwoju Regionalnego i innych zainteresowanych ministerstw i urzędów centralnych, samorządów regionalnych i miejskich oraz środowisk naukowych i ekspertów, kierunków przyszłej polskiej polityki miejskiej w kontekście prac nad przyszłą polityką spójności UE po 2013 r., Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego, Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2033 oraz przyszłą Narodową Strategią Spójności.

Ponadto celem konferencji jest zapoznanie uczestników z najbardziej istotnymi doświadczeniami w zakresie polityki miejskiej, prowadzonej w wybranych państwach członkowskich UE na poziomie narodowym, regionalnym i miejskim.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycji organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

ŚLĄSKI ZWIĄZEK GMIN I POWIATÓW

40-058 Katowice, ul. Stalmacha 17
tel.: (+32) 25-11-021, 25-11-241, fax: (+32) 25-10-985
www.silesia.org.pl, zwiazek@silesia.org.pl

Stanowisko
Zarządu Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 6 marca 2009 r.

w sprawie: **potrzeby przygotowania i wdrożenia polityki miejskiej Państwa**

Zarząd Śląskiego Związku Gmin i Powiatów – największej, po Związku Miast Polskich, reprezentacji samorządu miejskiego w Polsce - zwraca się do Rządu RP z wnioskiem o przygotowanie i wdrożenie polityki miejskiej Państwa.

Mimo upływu dwudziestu lat od utworzenia III RP nie wypracowano dotychczas polityki Państwa wobec problemów i wyzwań jakim sprostać muszą polskie miasta. Powoduje to szereg negatywnych konsekwencji dla kondycji miast i wpływa negatywnie na możliwości rozwoju całego kraju. Doceniając znaczenie obszarów wiejskich z punktu widzenia bezpieczeństwa żywnościowego, równowagi środowiska naturalnego i rozwoju, to jednak miasta są motorami rozwoju kraju, podstawą gospodarki opartej na wiedzy, innowacji i wysokich technologiach, węzłami sieci społeczeństwa informacyjnego oraz kreatywnej przedsiębiorczości. To one stanowią prawdziwe ośrodki naszej cywilizacji, decydujące o tempie rozwoju kraju i poszczególnych jego regionów. W ostatnich kilkunastu latach - mimo zauważalnych pozytywnych zmian - w większości miast wystąpiły zjawiska niekorzystne, skutkujące dekompozycją przestrzeni miejskiej i zachwianiem integralności społeczności miejskich.

Poważnym problemem jest depopulacja miast (zwłaszcza, jeśli bierze się pod uwagę przemieszczenia do stref, które formalnie nie są miastami), emigracja dużej liczby mieszkańców do krajów Europy Zachodniej, zwłaszcza ludzi młodych i dobrze wykształconych. Ponadto poza granice miast przenoszą się bardziej przedsiębiorczy i zarazem zamożni mieszkańcy do okolicznych terenów podmiejskich i na obszary wiejskie. Towarzyszy temu przenoszenie się części działalności gospodarczej. W sumie miasta w Polsce w latach 2003–2008 straciły ok. 240 000 mieszkańców. W skali kraju jest to liczba odpowiadająca jednemu dużemu miastu[i]. Zjawisko to powoduje, że miasta tracą znaczącą część swoich przychodów, zarówno z tytułu podatków od osób fizycznych, jak i od osób prawnych. Równocześnie narasta koncentracja trudnych problemów społecznych (pogłębianych przez dynamiczne procesy demograficzne, w tym zwłaszcza starzenie się ludności), przy postępującej dekapitalizacji zasobów mieszkaniowych i infrastruktury komunalnej. W efekcie regresu w wielu miastach następuje swoista implozja centrum miejskiego, przejawiająca się w jego zamieraniu, stopniowym opustoszeniu i traceniu miastotwórczej roli. Ponadto dekompozycja przestrzeni miasta przejawia się w procesach chaotycznego wylewania się zabudowy poza dotychczasowe granice miast i procesach suburbanizacji. Powoduje to obciążenia dróg miejskich i systemu transportu zbiorowego oraz usług publicznych. Zjawisk tych Rząd RP i elity polityczne w żadnym wypadku nie mogą zlekceważyć. Wymagają one zdecydowanej interwencji Rządu RP i całej administracji rządowej odpowiedzialnej za sterowanie procesami rozwoju Polski.

Jednocześnie miasta podlegają silnej presji wywołanej narastającymi procesami globalizacji. Przemysł utracił pozycję głównego czynnika miastotwórczego. Większość miast polskich w zbyt słabym stopniu korzysta z udziału w globalnym rynku oraz z pewnych pozytywnych efektów globalizacji,

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

związanych z rozwojem gospodarki opartej na wiedzy i zachodzącymi komplementarnie procesami dynamicznego rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Jest to w dużej mierze wynikiem niskiej jakości zarządzania rozwojem poprzez administrację rządową i słabej koordynacji różnych polityk państwowych. Zbyt słabe jest również wykorzystywanie wzorców zarządzania rozwojem stosowanych w miastach Europy północnej, opartych o intensywną współpracę z ośrodkami naukowymi, nowoczesnym przemysłem i kreatywne stosowanie rozwiązań związanych ze społeczeństwem informacyjnym. Na relatywnie słabą pozycję konkurencyjną polskich miast (zaledwie 53 miejsce Polski w rankingu globalnej konkurencyjności na lata 2008-2009) rzutuje także słabość ośrodków naukowych oraz ich powiązań z praktycznymi zastosowaniami w przemyśle. To właśnie wyżej wymienione czynniki cechujące gospodarki oparte na wiedzy mają we współczesnej dobie charakter miastotwórczy, a ich relatywna słabość w polskich miastach decyduje o ich niższej konkurencyjności i utrwalaniu się strukturalnych barier rozwoju.

Większość ośrodków miejskich nie dysponuje ponadto dostatecznymi środkami – przy jednoczesnym braku wsparcia ze strony Rządu – do podejmowania zakrojonych na szerszą skalę programów rewitalizacji znajdujących się w kryzysie obszarów miejskich (w tym zwłaszcza pustoszejących w wielu wypadkach starych centrów miast oraz zagospodarowania blokowisk czy terenów poprzemysłowych), przedsięwzięć na rzecz modernizacji substancji mieszkaniowej, bądź tworzenia atrakcyjnych terenów przeznaczonych dla zabudowy mieszkaniowej na terenie niezagospodarowanych części miast (położonych często w pobliżu centrów), co mogłoby zatrzymać odpływ bogatszej części mieszkańców na tereny podmiejskie. Szczególne natężenie tych problemów występuje w miastach województwa śląskiego, które jest najbardziej zurbanizowanym regionem Polski, przy jednocześnie dużej gęstości zaludnienia i szczególnie mocno rozwiniętej sieci miejskiej (79% mieszkańców województwa zamieszkujących 71 miast, w tym 19 miast na prawach powiatu). Oprócz ogólnych problemów trapiących również inne miasta w Polsce w województwie śląskim na szerszą skalę istnieje potrzeba kosztownej rewitalizacji wielkich obszarowo terenów poprzemysłowych w miastach.

Jednocześnie, utrzymująca się przez całe dekady błędna polityka mieszkaniowa Państwa (bądź raczej jej brak), skutkuje dramatycznym pogłębianiem się deficytu mieszkaniowego w miastach i degradacją istniejących zasobów mieszkaniowych. Przeciętna jakość zasobów mieszkaniowych lokuje nas na najniższym miejscu w UE. Równocześnie istnieje permanentne niedofinansowanie mieszkalnictwa socjalnego, przy jednocześnie zawyżonych standardach, które stawia przed miastami ustawodawca. Sytuacja ta w efekcie jest jednym z ważniejszych czynników wpływających na pogarszanie się sytuacji demograficznej w polskich miastach. Procesy pogłębiającego się deficytu mieszkaniowego i degradacji zasobów zwiększą się jeszcze w przyszłości wraz z napływem do Polski imigrantów spoza Unii Europejskiej, którzy osiedlają się zazwyczaj w dużych miastach. Procesy te, choć nie występują jeszcze w dużej skali, są dotychczas całkowicie niekontrolowane. Wraz z napływem imigrantów spoza Unii Europejskiej (zwłaszcza z obszarów obcych kulturowo) nasilą się konflikty społeczne, głęboka degradacja całych dzielnic miejskich oraz trudna do opanowania etniczna przestępczość, w tym zorganizowana.

Należy zdawać sobie sprawę z faktu, że dalsze osłabianie pozycji miast w dłuższym czasie jest niebezpieczne dla poszczególnych regionów oraz całego kraju. Przyszła polityka miejska musi uwzględniać te imperatywy, jak również potrzeby powiązań kooperacyjnych typu miasta - gminy podmiejskie - nieco dalej położone gminy wiejskie. Niezbędne jest zwłaszcza przemyślane budowanie trwałych partnerstw oraz powiązań sieciowych między miastami polskimi. Uwzględnia je ekspercki projekt koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2033 (Warszawa, grudzień 2008),

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

przede wszystkim w postaci tzw. centralnego sześciokąta (str. 145). Polityka miejska powinna uwzględniać zarówno występujące w skali kraju i poszczególnych regionów problemy i doświadczenia miast jako ośrodków rozwoju cywilizacyjnego, jak również bogaty dorobek zgromadzony w praktyce miast krajów tzw. starej Unii (UE-15) oraz w trakcie dyskusji toczonych na różnych forach w Europie, czy sukcesy innych kontynentów (zwłaszcza Ameryki Północnej i Azji) w tym zakresie. Ponadto cenne byłoby wykorzystanie doświadczeń tych licznych państw członkowskich UE, które dysponują już wieloletnim znacznym doświadczeniem w prowadzeniu polityki miejskiej (np. Holandia, Finlandia, Włochy).

Podstawowym warunkiem skutecznego wdrażania polityki miejskiej jest likwidacja systemowych błędów w regulacjach prawnych dotyczących samorządu terytorialnego oraz zasadniczych barier rozwojowych o charakterze systemowym. Wskazać tutaj należy zwłaszcza na nadmierny fiskalizm Państwa, stosowany zarówno w stosunku do samorządu, mieszkańców i przedsiębiorstw. Udział miast we wpływach z podatków płaconych przez mieszkańców i przedsiębiorców z ich terenu powinien systematycznie rosnąć (co powinno prowadzić do usamodzielnienia miast pod względem finansowym). Konieczna jest zwłaszcza likwidacja podatku VAT od inwestycji realizowanych przez samorządy, jak również obniżenie nadmiernych, zawyżonych standardów dotyczących bardzo kosztownych obowiązków, o charakterze socjalnym, spoczywających na miastach, które stawia przed samorządami lokalnymi ustawodawca. Pozwoliłoby to na wyzwolenie możliwości bardziej aktywnego i prorozwojowego działania władz miejskich, polegających m.in. na budowie nowych dróg i ulic, umożliwiających działania inwestycyjne na różnorodnych terenach niezagospodarowanych, w tym również położonych w centrach miast. Ponadto niezbędne jest ścisłe koordynowanie z miastami przeznaczenia terenów będących w gestii podmiotów zależnych od administracji rządowej, w tym zwłaszcza PKP.

Głównym celem polityki miejskiej Państwa powinno być wzmocnienie strukturalne polskich miast, zmierzające do podniesienia ich konkurencyjności w stosunku do innych miast Europy Środkowej, jak i w relacji do innych miast kontynentu. W tych ramach konieczne jest działanie na rzecz reintegracji miast, tj. przywrócenie specyficznych cech charakterystycznych dla tradycyjnego miasta i jego rozbudowy, zgodnych z kanonami XIX-wiecznej urbanistyki, czyli „miejskości". Wiele współczesnych miast polskich bowiem to ośrodki o zdekomponowanej przestrzeni, pozbawione dobrze ukształtowanych centrów należycie wyposażonych w funkcje miastotwórcze oraz innych atrakcyjnych przestrzeni publicznych. W efekcie jakość antropogeniczna polskich miast jest na ogół relatywnie niska. Jednocześnie polityka miejska powinna uwzględniać różnorodność typologiczną miast (odrębnie traktować miasta będące lub mogące być lokomotywami dynamicznego rozwoju, nastawionych na innowacyjność i kreatywność, odrębnie duże aglomeracje miejskie, czy wreszcie odrębnie miasta i obszary miejskie w kryzysie) oraz hierarchię występujących w miastach problemów.

Do podstawowych priorytetów polityki miejskiej powinny należeć:

1) lokowanie wysokiej jakości programów naukowych i państwowych ośrodków badawczo-rozwojowych, współpracujących z nowoczesnym przemysłem w miastach, zmierzających do dynamizacji innowacyjnego rozwoju miast;
2) upodmiotowienie obszarów metropolitalnych jako silnych centrów narodowych i regionalnych (idące w kierunku wzmocnienia pozycji przynajmniej części z nich w przestrzeni europejskiej, zwłaszcza Europy Środkowej);
3) dekoncentracja (delokalizacja) wybranych ministerstw i urzędów centralnych w miastach na terenie całego kraju, szczególnie w aglomeracjach miejskich (przy aktualnym stanie rozwoju technologii informacyjnych i telekomunikacyjnych jest to całkowicie możliwe i praktykowane już w niektórych państwach);

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS" – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

4) rewitalizacja kryzysowych obszarów w miastach oraz przyspieszenie przekształceń funkcjonalnych ,,ugorów miejskich", zmierzająca do zwiększenia spójności przestrzennej i społecznej miast;
5) rozwój systemów zbiorowego transportu miejskiego (zwłaszcza szynowego), co wymaga zdecydowanego wsparcia Państwa w różnych formach (od diagnoz aktualnej sytuacji, analiz tematycznych i studiów przestrzennych poprzez opracowanie generalnych założeń inteligentnych systemów transportowych w miastach do finansowania niektórych ujednoliconych elementów tych systemów w skali kraju);
6) zahamowanie regresu małych miast i miasteczek;
7) renowacja i rozwój zasobów mieszkaniowych w miastach o zróżnicowanym charakterze i przeznaczonych dla różnych grup mieszkańców i przybyszy;
8) rozwój związanej z osiedlami mieszkaniowymi infrastruktury społecznej i technicznej;
9) przeciwdziałanie suburbanizacji, co wymaga radykalnej zmiany regulacji prawnych dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego.

Rolą administracji rządowej w trakcie wdrażania polityki miejskiej nie jest oczywiście ograniczanie uprawnień samorządów ani też zastępowanie aktywności miast. Rola ta powinna polegać na wspieraniu rozwiązywania kluczowych problemów miast, zwłaszcza przekraczających możliwości poszczególnych miast i zespołów miejskich, zgodnie z zasadą subsydiarności. W ramach idei wielopoziomowego zarządzania ważna jest szczególnie dobra współpraca i koordynacja działań między Rządem (i całą administracją rządową), województwami samorządowymi i miastami.

Polityka miejska – w obliczu problemów, które już obecnie występują w miastach, a w przyszłości będą narastać - wymaga pilnej kontynuacji publicznej debaty poświęconej kluczowym zagadnieniom rewitalizacji i rozwoju miast. Śląski Związek Gmin i Powiatów jako reprezentacja samorządu miejskiego województwa śląskiego, będącego najbardziej zurbanizowanym regionem w Polsce wyraża chęć aktywnego udziału w tej debacie.

W toku debaty należy wypracować konkretne instrumenty wsparcia polskich miast, służące realizacji polskiej polityki miejskiej zarówno ze środków krajowych, jak i ze źródeł finansowych UE, dostępne w obecnym okresie programowania, jak i w horyzoncie 2014+. Operacyjnym wyrazem polityki miejskiej mógłby być w pierwszym okresie Polski Program Miejski (o charakterze pilotażowym), wdrożony w latach 2010 / 2011-2013, a będący przygotowaniem do miejskich programów operacyjnych w okresie 2014–2020 i ewentualnie dalszych (załącznik nr 1 do niniejszego stanowiska). Programy te (zarówno programowane ze szczebla krajowego, jak i o charakterze regionalnym) byłyby dedykowane rozwiązaniu wybranych problemów występujących w większości miast lub grupie miast (np. transport zbiorowy, mieszkalnictwo, rewitalizacja), bądź też zasadniczej przebudowie określonych miast, zespołów miejskich oraz obszarów metropolitalnych posiadających strategiczne znaczenie dla Polski.

Projekt stanowiska: Ferdynand Morski – Dyrektor Śląski Związek Gmin i Powiatów w konsultacji z p. Dagmarą Milczyńską-Hajda – ekspertem Związku ds. rewitalizacji

[i] zwłaszcza, jeśli brać pod uwagę fakt, że nowe tereny osiedleńcze to w dużej mierze *de facto* zurbanizowane strefy położone wokół dużych miast, które z punktu widzenia formalnego nadal pozostają częścią gmin wiejskich, por. projekt ekspercki koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2033, Warszawa, grudzień 2008 r., str. 21.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS" – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

POLSKI PROGRAM MIEJSKI

Polski Program Miejski (PPM) byłby Programem o charakterze pilotażowym.

Cel główny PPM: przygotowanie działań do okresu programowania 2014-2020, w szczególności do wdrożenia miejskich programów operacyjnych w tej perspektywie i latach kolejnych.

Komponenty PPM:

I. Główny komponent to polski odpowiednik Programu UE URBACT, zmierzający do budowania trwałych partnerstw i sieci tematycznych polskich miast;
II. Komponent planistyczny (opracowania analityczne, studialne, przestrzenne);
III. Polski odpowiednik byłej Inicjatywy Wspólnotowej URBAN, obejmujący wspieranie, w tym również finansowe relatywnie niewielkich projektów o charakterze pilotażowym i innowacyjnym.

Cele szczegółowe:

1) wzmacnianie współpracy i wymiany doświadczeń między miastami polskimi (w płaszczyźnie intraregionalnej, jak i interregionalnej), w tym zwłaszcza stałych partnerstw miast i tematycznych sieci miejskich. W ramach tematycznych sieci miejskich wspierana byłaby współpraca miast wokół konkretnego tematu, np.:
   - rewitalizacja obszarów kryzysowych, np. poprzemysłowych,
   - rozwój systemów miejskiego transportu zbiorowego,
   - planowanie rozwoju miast (w tym planowanie przestrzenne),
   - zarządzanie rozwojem miasta,
   - współpraca między miastem a gminami otaczającymi,
   - zarządzanie obszarami metropolitalnymi,
   - aktywizacja społeczności dzielnic w kryzysie,
   - wyzwania demograficzne,
   - rozwiązania problemów mieszkaniowych,
   - rozwój społeczeństwa informacyjnego w miastach;

2) wypracowanie rozwiązań o charakterze wzorcowym, które mogą być implementowane w większej grupie miast.

Formy realizacji PPM:

a) tematyczne sieci miejskie

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

Prace sieci tematycznych powinny obejmować okres ok. 2 lat. Produktem finalnym prac w ramach miejskich sieci tematycznych powinny być Lokalne Plany Działania;

b) partnerstwa miast (2 – max.3) zbudowane w oparciu o zasadę miasto silne – miasto strukturalnie słabe (np. z Polski wschodniej);

c) grupy ekspercko-studialne, składające się z krajowych i zagranicznych ekspertów oraz uznanych autorytetów w dziedzinie polityki miejskiej w kraju i za granicą;

d) w ramach PPM możliwa byłaby również realizacja relatywnie niewielkich przedsięwzięć „twardych" o charakterze pilotażowym.

„Twardym" komponentem pilotażowym będzie swego rodzaju polski URBAN, tj. element Programu nastawiony na innowacyjne, pilotażowe działania w miastach.

Podmioty kwalifikowane: Miasta powyżej 50 000 lub 20 000 mieszkańców

Aplikowanie: w oparciu o fiszkę projektową, bez nadmiernie sformalizowanych i biurokratycznych procedur

Finansowanie: w proporcjach Rząd - 80%, Miasta – 20%

Efekty:

Doświadczenia zdobyte przy realizacji Polskiego Programu Miejskiego i jego wyniki powinny zostać wykorzystane przy alokacji środków w kolejnej fazie programowania 2014+. Doświadczenia z funkcjonowania sieci w ramach *Polskiego URBACT* (stanowiącego jeden z elementów Polskiego Programu Miejskiego) powinny zostać uwzględnione w programach operacyjnych - regionalnych oraz sektorowych z jasnymi preferencjami dla miast biorących udział w sieciach URBACT I i URBACT II oraz PPM). PPM stanowiłby więc punkt wyjścia do wdrożenia w perspektywie finansowej 2014+ programów operacyjnych, bądź grantów blokowych dla pojedynczych miast lub problemowych grup miast na poziomie narodowym oraz na poziomie regionalnym.
Dwa rodzaje programów operacyjnych:

a) programy ogólnopolskie - w tych programach uczestniczyłyby tylko miasta powyżej 50 000 mieszkańców;

b) programy wojewódzkie – uczestniczyłyby miasta o ludności powyżej 20 000 mieszkańców.

Ponadto istotne byłoby stworzenie sektorowych programów operacyjnych, poświęconych dużym aglomeracjom miejskim, miastom – motorom innowacji i wzrostu, miastom i miasteczkom w kryzysie (lub obszarom zurbanizowanym w kryzysie), opartych na dużej dekoncentracji odpowiedzialności za wydatkowanie środków publicznych z Budżetu Państwa, bądź z UE, np. w postaci grantów blokowych (wiązka projektów realizowanych w pojedynczym mieście lub grupie miast wyodrębnionych tematycznie, poświęconych np. rewitalizacji, transportowi zbiorowemu w miastach, mieszkalnictwu itp.). Byłyby to środki na projekty głównie twarde, poświęcone problematyce miejskiej.

Opracowanie: Ferdynand Morski - Dyrektor Biura Śląski Związek Gmin i Powiatów

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS" – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

POLITYKA MIEJSKA PAŃSTWA
– CELE, PRIORYTETY, INSTRUMENTY

Treść:

1.Wprowadzenie - założenia wyjściowe

2. Zarys głównych problemów i przejawów niezrównoważonego stanu i rozwoju polskich miast

3. Podstawowe obszary polityki urbanistycznej

- Kształtowanie zrównoważonej struktury przestrzennej miast
- Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miast
- Reurbanizacja wielkich osiedli mieszkaniowych
- Ochrona wartości kulturowych i przyrodniczych środowiska miejskiego
- Zrównoważony rozwój transportu w mieście

4. Lista proponowanych rządowych programów wsparcia dla lokalnych polityk miejskich

1.WPROWADZENIE - ZAŁOŻENIA WYJŚCIOWE

Polityka miejska państwa to zestaw strategicznych działań, podejmowanych przez rząd zwłaszcza w sferze legislacyjno regulacyjnej, we współpracy z samorządami regionalnymi i miejskimi oraz podmiotami mogącymi i chcącymi współdziałać z wymienionymi organami władzy w ramach partnerstwa publiczno - prywatnego. Wspomniane wyżej działania mają na celu zrównoważony rozwój miast w wymiarze zarówno przestrzennym jak i społeczno - gospodarczym, a zwłaszcza zrównoważone kształtowanie ich struktury przestrzennej, rewitalizację obszarów zdegradowanych i reurbanizację wielkich osiedli mieszkaniowych, ochronę dziedzictwa kulturowego i systemów przyrodniczych oraz zrównoważony rozwój i funkcjonowanie transportu. **Polityka miejska jest z jednej strony pochodną ogólnych idei i wartości, które wynikają z aspiracji narodowych oraz z przynależności Polski do europejskiego kręgu światopoglądowego i kulturowego, a z drugiej strony musi się zmierzyć z powszechnie występującymi problemami, jakie generuje funkcjonujący w polskich miastach system społeczny, gospodarczy i polityczny. Tylko taka polityka miejska państwa stać się może polityka narodową.**

Formalnym wyrazem narodowej polityki miejskiej, tj. wyrazem naszych wspólnych dążeń, sformułowanych w postaci zbioru najważniejszych strategicznych celów wraz z

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

opisem sposobów ich osiągania, powinna być doktrynalna wykładnia zawarta w oficjalnych dokumentach. Niestety, Polska takiego dokumentu nie posiada. Brak jego jest odczuwalny zwłaszcza wtedy, gdy widzimy jak bardzo pozytywną rolę spełniają w procesie rozwoju miast podstawowe zasady europejskiej polityki urbanistycznej zawarte w Karcie Lipskiej, Agendzie Terytorialnej, Nowej Karcie Ateńskiej 2003, Europejskiej Perspektywie Rozwoju Przestrzennego oraz międzynarodowych konwencjach np. architektonicznej, krajobrazowej[1].

Przedmiotem niniejszego opracowania jest wskazanie działań (określonych tutaj jako „instrumentalizacja"), które podejmowałby rząd wobec powszechnie występujących w miastach najważniejszych problemów, będących rezultatem zaszłości historycznych, ułomności systemów regulacyjnych oraz nowych wyzwań cywilizacyjnych. Wśród wspomnianych działań szczególne miejsce zajmuje tworzenie warunków do prowadzenia przez miasta sprawnych lokalnych polityk miejskich.

Najważniejsze wskazania dla polskiej polityki miejskiej można sprowadzić do utrzymania i rozwoju wizji miasta europejskiego, otwartego, demokratycznego, wytwarzającego i doskonalącego cywilizację, w której żyjemy. Idee te mieszczą się w paradygmacie rozwoju zrównoważonego, co w „Karcie Lipskiej" dotyczącej polityki urbanistycznej z 2007 r., zostało zapisane w formie hasła: *Wymiary zrównoważonego rozwoju, to aspekty ekologiczne i wymagania kulturalne obok dobrobytu gospodarczego, równowagi społecznej i zdrowotnej oraz skuteczności instytucji"*. Karta Lipska wskazuje podstawowe kierunki działań niezbędne dla realizacji tak rozumnego celu:

- Potrzebna jest ochrona kulturowej różnorodności oraz troska o wysoką, jakość w dziedzinie projektowania, architektury i środowiska.

- Potrzebne są zintegrowane strategie i skoordynowane działania w tworzeniu różnych obszarów polityk sektorowych oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za politykę zintegrowanego rozwoju wszystkich osób i instytucji, zaangażowanych w proces rozwoju miast na szczeblach - europejskim, rządowym, regionalnym i lokalnym.

- Centralną rolę i w tworzeniu warunków życia populacji miejskie odgrywają czynniki takie, jak jakość przestrzeni publicznych, miejskich krajobrazów kulturowych oraz rozwoju architektury.

Kraje członkowskie UE uznają, że kluczową rolę w realizacji wizji miasta europejskiego pełnią instrumenty planistyczne, bowiem rynek nieruchomości, wszechobecny

[1] Europejska konwencja krajobrazowa, sporządzona we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz. U. z dnia 29 stycznia 2006 r.),
Konwencja o ochronie dziedzictwa architektonicznego Europy, Grenada 3 października 1985 r.

i istotny regulator wartości a więc bezpośrednio i lokalizacji funkcji w mieście, kierując się naturalną dla siebie zasadą zysku, nigdy nie spełni oczekiwań osób i podmiotów, które nie uczestniczą w podziale owych zysków. Ta strukturalna ułomność rynku wymaga takiej regulacji, aby w jej wyniku nie powstawał konflikt „wolnego rynku nieruchomości" z długookresowym interesem gospodarczym i społecznym. Dowiedziono, że takim regulatorem jest sprawne planowanie przestrzenne, działające w długim okresie na korzyść każdego właściciela i inwestora.

W Karcie Lipskiej zapisano to w następującej formie *„Potrzebne jest wzmocnienie interakcji architektury, planowania infrastruktury i planowania miejskiego dla stworzenia atrakcyjnych, skierowanych na użytkownika przestrzeni publicznych oraz osiągnięcia wysokiego standardu pod względem „kultury budownictwa", która jest koniecznością dla miasta, jako całości i jego okolic. Polityki zintegrowanego rozwoju terytorialnego wymagają wzmocnienia również w ekologicznie lub kulturowo osłabionych rejonach Unii Europejskiej, co stanowiłoby krok w kierunku realizacji głównego wyzwania, jakim jest pogodzenie rozwoju gospodarczego z trwałością środowiska naturalnego, społecznego i kulturowego" (Karta Lipska)*.

Należy podkreślić, iż sygnatariusze dokumentów podejmujących zagadnienie potrzeby aktywizacji polityki miejskiej, wskazują na konieczność sieciowego i obszarowego podejścia do ochrony i kształtowania walorów dziedzictwa przyrodniczego kulturowego Europy. W „Agendzie Terytorialnej UE" z 2007 r. zalecono: *„Skoordynowane interwencje ponadnarodowe oraz odpowiedni sposób zarządzania nimi powinny promować szlaki i sieci kulturowe, jak również inne przedsięwzięcia terytorialne, istotne dla środowiska naturalnego i kultury. Potrzebny jest dalszy rozwój sieci obszarów o cennych walorach przyrodniczych i kulturowych w celu stworzenia zintegrowanej i zrównoważonej transeuropejskiej struktury obszarów zielonych z odpowiednimi korytarzami i strefami łączącymi chronione miejsca z pozostałymi obszarami o znaczeniu europejskim i krajowym"*.

Polska polityka miejska powinna uwzględnić najważniejsze kierunki wywodzące się z idei miasta europejskiego. Musi być jednak zorientowana nie tylko na nowe programy, ale na usuwanie systemowych barier i przyczyn deformujących struktury przestrzenne oraz usuwanie zaszłości historycznych wynikających z cech gospodarki scentralizowanej i upadłego ustroju realnego socjalizmu.

Przyjmując, że podstawą polskiej polityki miejskiej jest paradygmat rozwoju zrównoważonego, wpisany w ustawę zasadniczą, którego istotnym atrybutem jest ład

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS" – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

przestrzenny, uważamy, iż strategiczna polityka państwa powinna zmierzać do osiągania następującej wizji miasta:

- Miasta bezpiecznego i zdrowego
- Miasta społeczeństwa obywatelskiego
- Miasta konkurencyjnego i innowacyjnego
- Miasta oszczędzającego zasoby
- Miasta dbającego o swą tożsamość, ład przestrzenny i architekturę
- Miasta dobrze zarządzanego

2. ZARYS GŁÓWNYCH PROBLEMÓW I PRZEJAWÓW NIEZRÓWNOWAŻONEGO STANU I ROZWOJU POLSKICH MIAST

Problemy niezrównoważonego rozwoju polskich miast wynikają z historycznych zaszłości, zapóźnienia cywilizacyjnego kraju, braku wystarczających środków na ich rozwiązanie oraz niesprawności rynków nieruchomości, pogłębionych niedostosowanym do potrzeb gospodarki rynkowej system regulacyjno - finansowym. Skutki funkcjonowania gospodarki realnego socjalizmu tkwią głęboko w mentalności ludzi, formach zagospodarowania przestrzeni polskich miast i metodach zarządzania ich rozwojem. Stają się barierą strukturalną w usprawnianiu funkcjonowania gospodarki przestrzennej miast. Przejawami tej sytuacji są:

a) w sferze przestrzennej i w transporcie:

- Niekontrolowana urbanizacja.
- Nieład architektoniczny i przestrzenny.
- Niska kultura budowlana.
- Szybko narastająca dewastacja zasobów dziedzictwa kultury materialnej i środowiska przyrodniczego.
- Utrwalanie niekorzystnych podziałów własnościowych gruntów budowlanych w obszarach zurbanizowanych.
- Nieuporządkowane stosunki własnościowe na rynku nieruchomości.
- Spekulacja gruntami i nieefektywne wykorzystywanie terenów w strefie centralnej.
- Wysoka energochłonność miast.
- Niekontrolowane zabudowywanie wzdłuż głównych dróg.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

- Zapóźnienie cywilizacyjne i niski poziom produktywność gospodarki, ograniczający możliwości finansowej interwencji państwa w lokalną politykę urbanistyczną.
- Nienadążanie z realizacją z infrastruktury technicznej za rozwojem zabudowy.
- Niski standard usług transportu zbiorowego w wyniku stosowanych wadliwych norm napełnienia pojazdów, częstotliwości kursowania, jakości taboru i degradacji infrastruktury (tory).
- Narastająca liczba samochodów w podróżach wewnątrzmiejskich - narastanie kongestii w komunikacji miejskiej w aglomeracjach.
- Niedostateczne uprzywilejowanie transportu zbiorowego (tramwaj, autobus) w obszarze śródmiejskim i w kluczowych korytarzach.
- Brak sprawnych węzłów przesiadkowych integrujących różne środki transportu.

b) w sferze funkcjonowania systemów regulacyjnych i finansowych

- Niska kultura prawna społeczeństwa.
- Brak wyważenia interesów prywatnych i publicznych w systemach regulujących rynek nieruchomości pod kątem zasady zrównoważonego rozwoju miast.
- Niesprawny system wspierania budownictwa mieszkaniowego.
- Niespójny system regulacyjno - bodźcowy w sferze ochrony i wykorzystania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego dla rozwoju społeczno - gospodarczego.
- Brak w gospodarce przestrzennej adekwatnych powiązań między systemem regulacji służących ochronie interesów publicznych a instrumentami ekonomicznej stymulacji do ich respektowania w tym:
    1. Brak opłat za skutki środowiskowe rozlewania się zabudowy.
    2. Wadliwe skonstruowany system podatków od nieruchomości sprzyjający irracjonalnym, społecznie i patologicznym zachowaniom lokalizacyjnym i inwestycyjnym.
- Niedostosowana elastyczność zasad zagospodarowania w strefie centralnej wobec potrzeby wprowadzania nowych, wysoce zmiennych funkcji i brak adekwatnych instrumentów sprzyjających efektywnemu wykorzystaniu obszarów strefy centralnej.
- Niedostatek obowiązku planistycznego i przymusowej reparcelacji gruntów budowlanych, sprzyjający utrwalaniu niekorzystnej struktury podziałów własnościowych.
- Długotrwałość procesu inwestycyjnego wynikająca z długotrwałych i niespójnych procedur prawnych i narastającej patologii biurokratycznej.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

- Ograniczone możliwość sprawnego zarządzania transportem w skali zespołu miejskiego z uwagi na brak jednolitej ustawy o transporcie publicznym.
- Brak adekwatnych instrumentów do prowadzenia skutecznej zintegrowanej polityki transportowej w aglomeracjach.
- Częste zmiany długoterminowych planów modernizacji i rozwoju systemu transportowego.
- Niepowodzenia w zahamowaniu i odwróceniu procesu degradacji kolei prowadzące do dalszego spadku wykorzystania kolei podmiejskich.

c) w sferze funkcjonowania systemu planowania przestrzennego:

- Niestabilność prawa w dziedzinie gospodarki przestrzennej.
- Tworzenie regulacji związanych z gospodarką przestrzenną faworyzujących krótkookresowe i spekulacyjne działania inwestorów i deweloperów.
- Tworzenie regulacji, w których (potrzebne przecież) upraszczanie i skracanie procedur dokonuje się kosztem jakości planowania przestrzennego.
- Dewastacja systemu instytucji planowania przestrzennego na poziomie lokalnym i centralnym i polityczna tendencja do coraz większego jego osłabiania skutkująca coraz niższym poziom sprawności działania publicznych służb planowania na wszystkich poziomach administracji publicznej i obniżaniem jakości planowania przestrzennego.
- Pogłębianie się tendencji do tworzenia nierealnych kompetencji samorządu terytorialnego do prowadzenia lokalnej polityki urbanistycznej.
- Brak w praktyce planistycznej standardów urbanistycznych chroniących interesy społeczne.
- Tendencja do ograniczania partycypacji społecznej w procesach planowania wraz z brakiem narzędzi do artykulacji zbiorowych interesów w tych procesach.
- Nie respektowanie i podważanie ustaleń planu ze strony inwestorów.
- Brak zatwierdzonych planów miejscowych jednoznacznie przesądzających koncepcje rozwoju przestrzennego i systemu transportowego.
- Brak zdecydowanych działań w zakresie polityki parkingowej, w tym rozszerzania strefy płatnego parkowania oraz stosowania normatywów parkingowych w planach zagospodarowania przestrzennego.

c) w sferze społecznej:

- Pogłębianie się polaryzacji społecznej i przestrzennej miast.

- Niska aktywność społeczna w procesach definiowania lokalnych polityk oraz w tworzeniu prawa miejscowego w szczególności w sferze przestrzennej
- Wyludnianie się stref centralnych miast.
- Braki w wyposażeniu terenów urbanizowanych w infrastrukturę społeczną.
- Nadmierne nasilanie się dobowych przemieszczeń ludności między strefą zewnętrzną i wewnętrzną miast.
- Pogarszanie się dostępności do infrastruktury społecznej.
- Gettoizacja przestrzeni w miastach.
- Słabości systemu komunikowania się władz ze społeczeństwem, przejawiające się w protestach różnych środowisk przeciwko praktycznie wszystkim inwestycjom transportowym (zwłaszcza drogowym), powodujące odstąpienie od realizacji planowanych od lat projektów.

Bez dogłębnego przeanalizowania związków przyczynowo - skutkowych ujawniania się naszkicowanych wyżej problemów i ich przejawów określenie i wdrażanie sprawnej polityki miejskiej państwa będzie niemożliwe.

3. PODSTAWOWE OBSZARY POLITYKI URBANISTYCZNEJ

3.1. KSZTAŁTOWANIE ZRÓWNOWAŻONEJ STRUKTURY PRZESTRZENNEJ MIAST

Cele

1. Hamowanie i porządkowanie procesów suburbanizacji miast - ochrona dewastowanej przestrzeni wokół miast.
2. Zwiększenie efektywności wykorzystania przestrzeni zurbanizowanej - ochrona dewastowanej przestrzeni wewnątrz miast.
3. Ograniczenie powstania stref zamieszkiwania o substandardowym wyposażeniu.
4. Poprawa ładu przestrzennego i jakości środowiska antropogenicznego.
5. Ograniczanie komercjalizacji przestrzeni publicznych.
6. Doprowadzenie do kompleksowego gospodarowania przestrzenią.
7. Ograniczanie polaryzacji społecznej.
8. Aktywizacja życia społecznego na obszarach o niskim standardzie zamieszkiwania.
9. Zapobieganie powstawaniu gett i zamykaniu przestrzeni miejskich.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

10. Poprawa jakości działania publicznych służb planowania przestrzennego na wszystkich poziomach administracji publicznej
11. Podniesienie poziomu partycypacji społecznej w procesach planistycznych oraz świadomej i pozytywnej artykulacji zbiorowej

Instrumentalizacja

- System regulacyjny i finansowy gwarantujący skuteczną współpracę niezależnych podmiotów (partnerstwo publiczno - prywatne).
- Zmiana regulacji w zakresie scalania i podziału nieruchomości - uproszczenie procedur.
- Wprowadzenie podwyższonego podatku od terenów niezabudowanych a przygotowanych do zabudowy ze środków publicznych.
- Preferencje w przydziale środków dla projektów zarządzanych w sposób zintegrowany.
- Wprowadzenie obligatoryjności opłat adiacenckich.
- Wprowadzenie, wg. sprawdzonych wzorów państw UE, specjalnych instrumentów takich jak: zatrzymanie działań inwestycyjnych do czasu.... , zawieszenie obrotu nieruchomościami do czasu..., sporządzanie planu działania, sporządzanie *master planów (projektowanie urbanistyczne)*.
- Wprowadzenie warstwowego prawa do nieruchomości (prawa zabudowy) m.in. w celu realizacji inwestycji niepublicznych pod lub nad terenami publicznymi.
- Wprowadzenie powszechnie obowiązujących, ale zróżnicowanych w zależności od typu / wielkości miasta, standardów urbanistycznych, a w szczególności:

  - zakaz budowy domów mieszkalnych (wszystkich typów) w odległości przekraczających uznane standardy dostępności do usług (np. od szkoły, parku publicznego, placówek podstawowej opieki zdrowotnej, etc.),

  - zakaz budowy domów mieszkalnych (wszystkich typów) na terenach pozbawionych sieci kanalizacyjnej,

  - ustalenie norm parkingowych, - zakaz wznoszenia budynków o określonej powierzchni zabudowy w określonej odległości od drogi publicznej utwardzonej,

  - określenie maksymalnej powierzchni kwartału zabudowy,

  - ustalanie dostatecznie gęstej sieci publicznych dróg i ciągów pieszych oraz rowerowych.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

- Wiązanie planu miejscowego z budżetem.
- Wprowadzenie do budownictwa mieszkaniowego prywatnego i *non profit* zasady opłat za budowę usług społecznych – fundusz realizacji infrastruktury społecznej[2].
- Przydzielanie środków pomocowych na przedsięwzięcia stanowiące dobre praktyki.
- Wspieranie budowy mieszkań na wynajem.
- Wprowadzenie przepisów dotyczących ograniczania ogólnej dostępności do terenów mieszkaniowych (np. zakaz wygradzania wielorodzinnych terenów mieszkaniowych),
- Zakaz ograniczania dostępności do dróg wewnętrznych.
- Wprowadzenie przepisów w zakresie reklam wszelkiego rodzaju jako prawa miejscowego, o szybkiej procedurze ustanawiania wraz z ustaleniem odpowiedniej terminologii.
- Obowiązkowe, okresowe ustalanie przez miasta prognozy terenowych potrzeb rozwoju, np. procentowy maksymalny wskaźnik powiększenia terenów zabudowy określony w studium.
- Wprowadzenie minimalnych standardów wyposażenia i zagospodarowania przestrzennego terenów zurbanizowanych chroniących interesy publiczne w tym standardy związane z ochroną zdrowia publicznego.
- Wprowadzenie w drodze ustawowej narzędzi fiskalnych racjonalizujących intensywność wykorzystania przestrzeni; np. wprowadzenie podatku *ad valorem*.
- Uznanie tworzenia banków ziemi, jako działań na rzecz realizacji celu publicznego (z parametrycznym określeniem procentu powierzchni zasobu w dyspozycji gminy w stosunku do terenów zbudowanych gminy).
- Dotacje z UE i z budżetu centralnego na wyprzedzające uzbrajanie terenów i na tworzenie przez władze lokalne banków ziemi.
- Obowiązek przeznaczania terenów w rejonie przystanków transportu szynowego na lokalizację lokalnych centrów i funkcji miastotwórczych.
- Wprowadzenie instytucji architekta miasta i plastyka miejskiego, wyposażonych w odpowiednie prerogatywy, w miastach powyżej 50000 mieszkańców.

[2] Chyba ze deweloper sama je zrealizuje zgodnie z umową społeczną z samorządem lokalnym, fundusz w zależności od stanu publicznych finansów może być dotowany z budżetu gminnego i centralnego. Warunki i zasady opłat muszą być uregulowane ustawowo z możliwością szczegółowych rozstrzygnięć przez gminy. Np. pełna oplata, jeśli developer buduje mieszkania poza strefą dostępności do usług określona standardami. Podobnie należy wprowadzić opłaty na rzecz budowy publicznych miejsc parkingowych

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

- Pomoc samorządom i służbom planistycznym w projektowaniu zabudowy zgodnie z wymogami współczesnej wiedzy o funkcjonowaniu i budowie miast (propagowanie dobrych praktyk, szkolenia),
- Systemowe wsparcie dla krajowego międzynarodowego benchmarkingu (powielanie dobrych wzorów, zasady planistyczne propagujące optymalizację przemieszczeń w miastach).

3.2 REWITALIZACJA ZDEGRADOWANYCH OBSZARÓW MIAST

Cele:

1. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów strefy śródmiejskiej
2. Rewitalizacja obszarów poprzemysłowych, powojskowych i pokolejowych.

Instrumentalizacja

- Wprowadzenie specjalnego systemu instrumentów sfery gospodarki nieruchomościami i gospodarki komunalnej (opłaty, podatki i ulgi urbanistyczne) pozwalające lokalnym samorządom na skuteczną aktywizację obszarów zdegradowanych.
- Ustawa regulująca i porządkująca sprawy własności nieruchomości obszarów podlegających programom rewitalizacji.
- Wprowadzenie długofalowych programów wsparcia finansowego dla inwestorów i władz lokalnych działających na obszarach podlegających rewitalizacji
- Pomoc finansowa celem wykorzystania „brown fields" dla potrzeb terenowych rozwoju.
- Wprowadzenie wieloletnich programów finansowych dla społecznej rewitalizacji i wparcia słabszych ekonomicznie grup społecznych na obszarach zdegradowanych
- Propagowanie i rozwój nowych form zintegrowanego zarządzania centrami miast (Town Centre Management -TCM)

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS" – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

3.3 REWITALIZACJA I REURBANIZACJA WIELKICH OSIEDLI MIESZKANIOWYCH:

Cele:

1. Zapewnienie rozwoju wielkich osiedli mieszkaniowych poprzez integrację przestrzenną i funkcjonalną z pozostałymi obszarami miasta - dla obustronnej korzyści,
2. Podnoszenie standardów zabudowy i jakości życia wielkich osiedli mieszkaniowych (rewitalizacja, uzupełnianie, transformacja, wymiana zabudowy).

Instrumentalizacja

- Wprowadzenie odrębnych regulacji prawnych dotyczących przyszłości wielkich spółdzielni mieszkaniowych w tym postsocjalistycznych – z uwzględnieniem specyfiki funkcjonowania w miastach. W tym:
    - wprowadzenie do regulacji prawnych definicji wielkiego osiedla mieszkaniowego (WOM) i monostruktury mieszkaniowej,
    - wprowadzenie do regulacji prawnych definicji procesu reurbanizacji WOM,
    - zakaz tworzenia warunków dla powstawania nowych monostruktur mieszkaniowych,
    - nakaz prowadzenia stałego monitoringu społeczno-przestrzennego kondycji wielkich osiedli mieszkaniowych,
    - nakaz opracowywania strategii rozwoju wielkich osiedli mieszkaniowych w powiązaniu z lokalnym rynkiem mieszkaniowym i rynkiem pracy ogólnie znanymi procesami przestrzennymi,
    - nakaz sformułowania zintegrowanej krajowej strategii wobec wielkich osiedli mieszkaniowych,
    - wsparcie finansowe dla opracowania planów ramowych transformacji wielkich osiedli mieszkaniowych
    - wsparcie finansowe poprzez dotacje dla miast na cele realizacji inwestycji komunalnych w wielkich osiedlach mieszkaniowych w przestrzeni publicznej i projekty miękkie kulturalno-społeczne

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

- wprowadzenie regulacji prawnych celem zachowania lub przywrócenia publicznego charakteru obszarów wspólnych na terenach należących do spółdzielni mieszkaniowych.

Działania instytucjonalno - organizacyjne:

- Stały zespół ekspercki przy rządzie/ministrze ds. strategii państwa wobec wielkich osiedli mieszkaniowych.
- Zintegrowany ośrodek studiów nad wielkimi osiedlami mieszkaniowymi współpracujący z ośrodkami lokalnymi w miastach, regionach i na uczelniach.
- Wsparcie zintegrowanych badań naukowych o kluczowym znaczeniu.
-

3.4. OCHRONA WARTOŚCI KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH ŚRODOWISKA MIEJSKIEGO

Cele

1. Zachowanie różnorodności biologicznej i walorów przyrodniczych oraz poprawa stanu środowiska, a w tym utrzymanie i rozbudowa:
   - istniejących form ochrony miejskich systemów przyrodniczych,
   - węzłów i korytarzy ekologicznych,
   - zespołów zieleni komponowanej i urządzonej
   - poprawa jakości powietrza oraz wód powierzchniowych i podziemnych.
2. Ochrona i poprawa dziedzictwa i krajobrazu kulturowego oraz rewitalizacja i rozbudowa historycznie ukształtowanych układów urbanistycznych a w tym utrzymanie i odnowa:
   - istniejących form ochrony dziedzictwa,
   - obiektów, zespołów, przestrzeni stanowiących o tożsamości miasta
   - dóbr kultury współczesnej
   - pozamiejskich zespołów zabytkowych powiązanych z krajobrazem
   - zabytków techniki oraz wartościowej zabudowy przemysłowej

Instrumentalizacja

- Wprowadzenie regulacji prawnych dla zintegrowanego zarządzania terenami zieleni i obszarami chronionymi.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

- Uproszczenie regulacji dla wprowadzania obszarowej ochrony dziedzictwa (w tym dla parków kulturowych).
- Wprowadzenie zintegrowanych form zarządzania terenami zieleni i obszarami chronionymi w miastach.
- Wprowadzenie normatywów i minimalnych standardów dla zagospodarowania i wyposażenia w/w terenów (w tym zwłaszcza położonych w strefach rozwoju urbanistycznego).
- Udoskonalenie procedur ochrony interesu publicznego przy ochronie i rozbudowie terenów zieleni i rekreacji.
- Zmiany w przepisach prawa materialnego, racjonalizujące sferę środowiska przyrodniczego i kulturowego.
- Wprowadzenie narzędzi fiskalnych dla systemowej rozbudowy terenów chronionych oraz wsparcia działań rewitalizacyjnych.
- Wypracowanie mechanizmów wspierania przez budżet centralny projektów rozbudowy zespołów zieleni urządzonej.
- Utworzenie Narodowego Funduszu Rewitalizacji.
- Opracowanie polityki rozbudowy terenów zieleni i rekreacji, a także ogródków działkowych - jako komponentu polityki miejskiej.
- Opracowanie polityki rewitalizacji obszarów wpisanych na listy UNESCO i Pomników Historii RP, jako komponentu rządowej polityki Ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.
- Opracowanie rządowych programów inwestycyjnych dla obszarów wpisanych na listy UNESCO i Pomników Historii RP i wypracowanie mechanizmów ich wspierania.
- System wsparcia finansowego i prawnego dla tworzenia zasobu terenów rekreacji dla mieszkańców miasta:

  - tworzenie warunków dla życia systemów przyrodniczych fauny i flory miasta,

  - tworzenie warunków dla zachowania wartości krajobrazowej – egzystencjalnej - przestrzeni miasta,

- Wzmocnienie roli planowania regionalnego w skali regionu, aglomeracji i metropolii z wprowadzeniem, jako jego obowiązujących ustaleń dla gmin w zakresie zwłaszcza dotyczącym utrzymania i rozbudowy systemu terenów chronionych, ponadlokalnych systemów komunikacji i inżynierii z zachowaniem niezbędnych rezerw terenowych.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

- Określenie standardów zagospodarowania i katalogu użytkowania oraz zagospodarowania terenów „systemu przyrodniczego miasta" i przywrócenie terenów rolnych, jako istotnej dla „zielonej" polityki miejskiej kategorii użytkowania terenów w mieście.
- Wprowadzenie specjalnej polityki podatku gruntowego dla terenów przyrodniczych sprzyjającego utrzymaniu tych terenów jako niezabudowanych.
- Wprowadzenie specjalnych instrumentów w drodze ustawowej dla wspierania działalności gospodarczej umożliwiającej utrzymanie terenów zielonych w np. promocji różnych form „rolnictwa miejskiego" i „elitarnych" form prywatnego użytkowania jak zabudowa rezydencjonalna na wielkich działkach gdzie 90% terenów biologicznie czynnych to min, także kluby, park hotele, ….) wzorem np. miasta Stuttgartu czy Wiednia.
- Tworzenie zasobu gruntów komunalnych pod przyszłe funkcje np. zieleni miejskiej.
- Ustalenie dla terenów zieleni publicznej statusu inwestycji celu publicznego z konsekwencją wywłaszczenia – nowelizacja ustawy o gospodarce nieruchomościami.

3.5. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ TRANSPORTU W MIASTACH

Cele:

- Zapewnienie dostępności - możliwości dojazdu/dojścia w powiązaniach wewnętrznych i zewnętrznych przez rozwój sieci drogowej i systemu transportu zbiorowego zapewniającego powiązania pomiędzy obszarami miasta, a także powiązania w skali metropolii, regionu, kraju i międzynarodowej.

- Poprawa dostępności rejonów, stanowiących główne cele podróży, przy wykorzystaniu innych sposobów podróżowania niż samochodem osobowym.

- Integracja systemu transportu publicznego w skali zespołu miejskiego, poprawienie dostępności dworców i przystanków kolejowych.

- Zwiększanie atrakcyjności transportu publicznego:

- Poprawa standardów podróży w tym zwiększenie dostępności do systemu transportowego osobom niepełnosprawnym przez:

a. poprawę standardów podróży w transporcie publicznym,
b. poprawę warunków podróżowania osób niepełnosprawnych, w tym ułatwień w korzystaniu z układu drogowego i ciągów pieszych.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS" – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

Instrumentalizacja

- Propagowanie zintegrowanych metod planowania przestrzennego nadającego adekwatną do roli rangę problematyce transportowej wg uznanych wzorcowych zasad.
- Wprowadzenie obowiązku opracowywania planów rozwoju transportu publicznego w dużych zespołach aglomeracyjnych (metropolitalnych) oraz w miastach powyżej 40 tys. mieszkańców
- Obowiązek formułowania polityki transportowej i jej przegląd i ewentualnie aktualizacja, co 4-5 lat.
- Wprowadzenie w Polsce powszechnego systemu opłat za użytkowanie dróg.
- Uprzywilejowanie w ruchu dla transportu publicznego
- Weryfikacja klasyfikacji funkcjonalnej ulic miasta (strefa I – kategorie Z,L,D, wyjątkowo G, strefy II i III - bez ograniczeń,
- Propagowanie polityki płatnego parkowania i różnicowania stawek.
- Propagowanie zasad projektowania urbanistycznego służących racjonalizowaniu zagospodarowania przestrzennego miasta w celu ograniczania zapotrzebowania na podróże – zwłaszcza samochodem prywatnym; koncentracja ludności, produkcji i usług w wybranych obszarach o dużej intensywności zagospodarowania, dobrze obsłużonych transportem zbiorowym, przemieszanie funkcji (mieszkanie, praca, nauka, usługi i urządzenia).

4. LISTA PROPONOWANYCH RZĄDOWYCH PROGRAMÓW WSPARCIA DLA LOKALNYCH POLITYK MIEJSKICH

- Programy wsparcia rewitalizacji obszarów zdegradowanych śródmiejskich, poprzemysłowych, pokolejowych i powojskowych
- Programy wparcia rewitalizacji społecznej w obszarach zdegradowanych miast poddawanych procesom zintegrowanej rewitalizacji
- Programy wsparcia finansowego dla ochrony obiektów, zespołów i obszarów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego
- Programy wsparcia dla miejskiej rehabilitacji WOM

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

- Program wsparcia dla realizacji obiektów zaspokajających potrzeby społeczne (obiekty sportowe, urządzenia i budynki dla rozwoju usług dziecięcych, dla osób starych i niepełnosprawnych)
- Program wsparcia dla realizacji budownictwa socjalnego
- Program edukacyjny dotyczący sfery przestrzenni, krajobrazu architektury, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień partycypacji społecznej w procedurach planistycznych

Opracował zespół w składzie:

Tadeusz Markowski - kierownik zespołu

Sławomir Gzell

Mieczysław Kochanowski

Janusz Korzeń

Tomasz Taczewski

Magdalena Staniszkis

Wojciech Suchorzewski

Tomasz Ossowicz

Gabriela Rembarz

Warszawa, 5 czerwca 2009 r.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS" – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

KARTA PRZESTRZENI PUBLICZNEJ
adresowana do uczestników III Kongresu Urbanistyki Polskiej ZMP i TUP i innych organizacji dbających o lad przestrzenny w celu propagowania dbałości o przestrzeń publiczną naszych miast, która stanowi ich szczególną wartość, daje świadectwo tożsamości terytorialnej i narodowej oraz gwarantuje podstawy rozwoju zrównoważonego.

Czym jest KARTA?

Karta jest wyrazem troski o przestrzeń publiczną jako o dobro wspólne. W**skazuje na zagrożenia,** jakie wynikają z braku dbałości o otaczającą nas przestrzeń oraz **wytycza pożądane kierunki zmian** w zachowaniach społecznych i przepisach prawa w tym zakresie.

Co to jest PRZESTRZEŃ PUBLICZNA?

Przestrzeń publiczną definiujmy w kategoriach społeczno–ekonomicznych. Rozumiemy ją, jako **dobro wspólnie użytkowane**, celowo kształtowane przez człowieka, zgodnie ze społecznymi zasadami i wartościami – służące zaspokojeniu potrzeb społeczności lokalnych i ponadlokalnych. O publicznym charakterze przestrzeni decyduje zbiorowy sposób jej użytkowania

Dlaczego przestrzeń publiczna jest DOBREM STRATEGICZNYM?

Przestrzeń publiczna jest dobrem posiadającym nie tylko specyficzne cechy użytkowe, ale jest miejscem transmisji różnych produktów materialnych i niematerialnych zaspokajających różnorodne potrzeby. Z tego względu jest **dobrem i zasobem o strategicznym znaczeniu dla społeczności lokalnych.**

Wielość i znaczenie funkcji przestrzeni publicznej sprawia, że podlega ona silnej presji rozwojowej i zawłaszczaniu. P**rzestrzeń podlega globalnej grze rynkowej**. W wyniku nieuregulowanej konkurencji między jednostkami terytorialnymi dochodzi do **akceptacji zawłaszczania przestrzeni publicznej** i godzenia się na różnego typu społeczne koszty obciążające lokalne społeczności. Takim zachowaniom władz lokalnych sprzyja:

- niska społeczna świadomość znaczenia dobra wspólnego dla państwa i jego obywateli wynikająca z braku tradycji poszanowania dobra wspólnego;
- błędny pogląd, że wolny rynek - bez publicznej interwencji - jest w stanie zrównoważyć rozwój przestrzenny i społeczno–gospodarczy;
- pierwszeństwo interesów indywidualnych przed dobrem wspólnym, zwłaszcza w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- niedostateczny udział społeczeństwa w decydowaniu o rozwoju społeczno–gospodarczym i przestrzennym.

Jak CHRONIĆ I UŻYTKOWAĆ przestrzeń publiczną?

Działaniami sprzyjającymi ochronie i racjonalnemu użytkowaniu przestrzeni publicznej są:

- stosowanie kompleksowej analizy korzyści - kosztów w procesach dotyczących zagospodarowania przestrzeni publicznej;
- edukacja społeczności lokalnej pokazującej nowe prawa i reguły globalnej gospodarki i rolę przestrzeni publicznej w rozwoju zrównoważonym oraz jej wartość dla mieszkańców;
- zintegrowane zarządzanie i planowanie rozwoju jednostek terytorialnych;
- mobilizacja i aktywizacja lokalnych społeczności do udziału w procesach planowania zagospodarowania przestrzennego i rozwoju;
- prowadzenie działalności inwestycyjnej ze sfery zagospodarowania oraz rewitalizacji w obszarach przestrzeni publicznej, wyłącznie na podstawie prawa miejscowego spójnego z lokalną polityką przestrzenną, z jak największym udziałem społeczeństwa przy tworzeniu tego prawa i formułowaniu lokalnej polityki;

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

- wykluczenie nie podlegających publicznej kontroli administracyjnych procedur i decyzji jako podstawy do prowadzenia działalności inwestycyjnej.

Czego wymagać od WŁADZ PUBLICZNYCH?

Do najważniejszych działań władz publicznych, należą:

- zapewnienie dostępu do przestrzeni i tworzenie takich form przestrzennych, które minimalizują wykluczenie i nieuzasadnioną konkurencyjność (w tym zawłaszczanie);
- ochrona istniejącej struktury społecznej i przestrzennej, tradycji miejsca, lokalnej kultury i istniejących wartościowych obiektów i układów urbanistycznych;
- ochrona społecznej różnorodności: mieszanie grup społeczno-ekonomicznych, unikanie izolacji i segregacji oraz wspieranie słabszych grup społecznych;
- identyfikacja i wyrażanie w sposób formalny zbiorowych potrzeb i aspiracji mieszkańców wobec przestrzeni publicznej, zwłaszcza w procesach definiowania lokalnej polityki przestrzennej oraz tworzenia prawa miejscowego;
- wprowadzenie w życie narzędzi skutecznej realizacji planów zagospodarowania przestrzennego oraz instrumentów praktycznego wprowadzania w życie zasad zrównoważonego rozwoju i porządku przestrzennego;
- wspieranie rozwoju aktywności społecznych, kulturalnych i artystycznych, które są związane z przestrzenia publiczną, działają dzięki niej i ją wzmacniają;
- zwiększanie zainteresowania lokalnej społeczności jakością przestrzeni publicznej oraz usprawnienie interakcji między siłami rynkowymi a potencjałami oferowanymi przez przestrzenie publiczne, celem zbilansowania systemu wartości między sferą społeczną, kulturową i ekonomiczną;
- poszanowanie dobrego sąsiedztwa rozumianego jako przeciwdziałanie oszpecaniu przestrzeni publicznej i terenów otwartych przez urządzenia reklamowe, informacyjne, drogowe i techniczne;
- dbanie o tworzenie pozytywnych relacji między terenami publicznymi a otaczającymi je nieruchomościami prywatnymi;
- traktowanie przestrzeni publicznej i jej przekształceń jako obszarów polityki rozwoju zrównoważonego (czyli miejsc gdzie następuje optymalizacja użytkowanych zasobów, m.in. oszczędność wody, energii, zwiększanie bioróżnorodności, na równi w praktyce projektowej, realizacyjnej i eksploatacyjno–zarządczej);
- dbanie o najwyższy poziom planowania i projektowania urbanistycznego w odniesieniu do terenów przeznaczonych pod publiczne cele;
- bliska współpraca sektora publicznego i prywatnego w dziedzinie projektowania zabudowy i zagospodarowania przestrzeni publicznej;
- stosowanie partnerstwa publiczno-prywatnego do realizacji złożonych projektów urbanistycznych współkreujących przestrzenie publiczne;
- ustalanie zasad i standardów decydujących o harmonii i porządku przestrzennym;
- ochrona interesu zbiorowego przed agresywnymi zachowaniami wobec przestrzeni publicznej (zawłaszczaniu i dewastowaniu przestrzeni);
- budowanie świadomości społecznej o roli przestrzeni publicznej w rozwoju społeczno-gospodarczym i podnoszeniu jakości życia;
- motywowanie agencji i organizacji pozarządowych do działań na rzecz dbałości o przestrzeń publiczną;

Co należy do SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH?

Celem realizacji idei wyrażonych w Karcie, niezbędne jest:

- kontrolowanie działań władz samorządowych wobec przestrzeni publicznej;
- aktywny udział w procesach planowania przestrzennego, czyli partycypacja społeczna w definiowaniu lokalnych polityk - przestrzennej oraz pokrewnych - w formułowaniu prawa miejscowego;

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

- monitorowanie sposobów użytkowania i zagospodarowania przestrzeni publicznej i informowanie szerokiej opinii publicznej o problemach i zagrożeniach;
- oszczędne, racjonalne i zgodne ze społecznymi zasadami użytkowanie przestrzeni publicznej;
- kształtowanie etycznych postaw i zachowań - szacunku dla dobra wspólnego - na wszystkich poziomach formalnej oświaty oraz poprzez media publiczne propagowanie w rodzinach i grupach społecznych właściwych form korzystania z przestrzeni publicznej.

A czego oczekujemy od PAŃSTWA?

Obowiązki państwa i jego władz publicznych polegają na przeprowadzaniu działań legislacyjnych, planistycznych i organizacyjnych przy wsparciu politycznym, instytucjonalnym i finansowym. Działania te muszą gwarantować rozwój partycypacji społecznej w planowaniu społeczno–gospodarczym i przestrzennym oraz procesach decyzyjnych (*governance*) poprzez:

- udostępnianie społeczeństwu informacji
- uczytelnienie praw gospodarki przestrzennej,
- zintegrowane planowanie przestrzenne, społeczno–gospodarcze i inwestycyjne

8 ZASAD ORGANIZOWANIA I UŻYTKOWANIA PRZESTRZENI PUBLICZNYCH

1. **Maksymalizacja wartości miasta i jego nieruchomości poprzez kreowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznych.**
2. **Kompleksowe planowanie miejscowe oraz projektowanie urbanistyczne przestrzeni publicznych w oparciu o wyniki konkursów urbanistycznych i architektonicznych.**
3. **Społeczna partycypacja w tworzeniu narzędzi kształtowania i gospodarowania przestrzenią publiczną, z aktywnym udziałem lokalnych społeczności w procesie sporządzania dokumentów planistycznych.**
4. **Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz specyfiki lokalnej jako szczególnych wartości przestrzeni publicznych.**
5. **Równowaga w tworzeniu nowej przestrzeni publicznej w stosunku do rewitalizowanej przestrzeni historycznej.**
6. **Sprawiedliwy dostęp do przestrzeni publicznych i minimalizacja konfliktów przy ich tworzeniu oraz użytkowaniu.**
7. **Kształtowanie przestrzeni publicznych integrujących grupy społeczne z szacunkiem dla ich różnych potrzeb i systemów wartości.**
8. **Aktywne użytkowanie przestrzeni publicznych i ich wykorzystywanie do organizowania wydarzeń lokalnych.**

KARTA DLA WSPÓLNEGO DOBRA

Dbanie o przestrzeń publiczną musi stać się niekwestionowanym prawem i obowiązkiem obywatelskim. Mając na uwadze istniejące przeszkody w kształtowaniu przestrzeni publicznej i ich konsekwencje dla jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń formułujemy i przyjmujemy Kartę nie tylko dla uspokojeniu sumień, ale była stała się początkiem intensywnych i rzeczywistych starań o wysoką jakość przestrzeni publicznej.

Poznań, 4 – 5 września 2009 roku

III Kongres Urbanistyki Polskiej

Przygotował zespół w składzie:

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

Ludwik Biegański
Grzegorz Buczek
Sławomir Gzell
Adam Kowalewski
Tadeusz Markowski – lider projektu
Ewa Cichy-Pazder

Dokument wykonany na podstawie dyskusji i materiałów zebranych z dwóch konferencji poświęconych kształtowaniu i ochronie przestrzeni publicznej.

Informacje źródłowe dostępne w zakładce <**Konferencje, spotkania>** na stronie:

www.poznan.pl/rewitalizacja

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS" – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW
EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

P r o j e k t 8 maja 2009 r.

USTAWA

z dnia ……2009 r.

o polityce miejskiej państwa i współpracy jednostek samorządu terytorialnego w tym zakresie

Rozdział 1
Przepis ogólny

Art. 1.

Ustawa określa:

1) cele i sposób prowadzenia polityki miejskiej państwa;
2) zasady i formy współpracy jednostek samorządu terytorialnego w zakresie prowadzenia polityki miejskiej państwa, w tym:
   a) sposób tworzenia i zakres działania zespołu miejskiego,
   b) sposób tworzenia obszaru metropolitalnego oraz organizację i zakres działania zespołu metropolitalnego.

Rozdział 2
Polityka miejska państwa

Art. 2.

1. Polityka miejska to polityka państwa wobec miast w powiązaniu z celami określonymi w strategii rozwoju kraju.
2. Polityka miejska państwa stanowi część polityki rozwoju społeczno – gospodarczego oraz przestrzennego i ma na celu stwarzanie korzystnych warunków dla rozwoju miast i ich otoczenia oraz usprawnianie procesów zarządzania nimi, w szczególności poprzez:
   1) kształtowanie racjonalnej struktury funkcjonalno-przestrzennej, a zwłaszcza zapewnienie właściwych warunków życia mieszkańcom z uwzględnieniem odpowiedniej ilości powiązanych ze sobą terenów publicznych, zintegrowanych systemów transportu zbiorowego, racjonalnej gospodarki odpadami oraz programów usługowych, programów ochrony i kształtowania zieleni oraz terenów rekreacyjnych, infrastruktury kultury, a także zapewnienie korzystnych warunków funkcjonowania przedsiębiorcom;
   2) prowadzenie gospodarki przestrzennej w sposób zapewniający ochronę dziedzictwa kulturowego, w tym zwłaszcza terenów objętych ochroną konserwatorską, ochronę

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

zasobów naturalnych i środowiska przyrodniczego, w tym terenów czynnych ekologicznie i terenów rolnych i leśnych, zwłaszcza poprzez bardziej efektywne wykorzystywanie terenów już zabudowanych oraz zapobieganie rozpraszaniu zabudowy a także ograniczanie presji urbanizacyjnej na tereny zieleni, w tym zieleni publicznej i na obszary dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego;

3) podnoszenie spójności systemu osadniczego, zwłaszcza poprzez wzrost dostępności komunikacyjnej do dużych ośrodków miejskich, realizowanie ich obwodnic, szczególnie na drogach krajowych, tworzenie zintegrowanych systemów transportu zbiorowego w skali miasta, aglomeracji miejskiej i regionu, a także systemów infrastruktury technicznej w odniesieniu do planowanych obszarów urbanizacji, z uwzględnianiem działań na rzecz oszczędności energii przy zagospodarowaniu przestrzennym i w budownictwie;

4) poprawę ładu przestrzennego, w tym wspieranie procesów restrukturyzacji centrum miasta oraz kompleksowej rewitalizacji historycznych obszarów miejskich, a także obszarów zdegradowanych i nieracjonalnie wykorzystywanych.

2. Szczególnym celem polityki miejskiej państwa jest aktywne wspieranie rozwoju tych miast, co do których z obowiązującej strategii rozwoju kraju i innych opracowań i dokumentów wynika, że wsparcie to wpłynie szczególnie korzystnie na rozwój gospodarczy kraju jako całości i na zmniejszenie dystansu rozwojowego dzielącego Polskę od innych państw Unii Europejskiej, zwłaszcza zaś – będzie prowadzić do wzrostu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki i rozwoju opartego na wiedzy, poprawi stan infrastruktury technicznej i społecznej, w tym przyspieszy rozbudowę infrastruktury komunikacyjnej o znaczeniu ogólnokrajowym i regionalnym, będzie prowadzić do podniesienia spójności terytorialnej obszaru, a także przyczyni się do istotnego wzrostu roli Polski w relacjach transgranicznych, międzynarodowych lub europejskich.

Art. 3.

1. Politykę miejską państwa prowadzi Rada Ministrów.
2. Organem odpowiedzialnym za koordynację działań związanych z polityką miejską państwa jest minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego.
3. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego przedstawia Radzie Ministrów, raz na trzy lata, informację o zakresie, przebiegu i rezultatach prowadzonej polityki miejskiej.

Art. 4.

1. Tworzy się Komitet do Spraw Polityki Miejskiej Państwa, zwany dalej „Komitetem”, jako organ doradczy Rady Ministrów.
2. W skład Komitetu wchodzą:
   1) przewodniczący - minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego;
   2) członkowie:
      a) ministrowie właściwi do spraw: administracji publicznej, budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej, budżetu, kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, środowiska, transportu, wewnętrznych,
      b) Przewodniczący Państwowej Rady Gospodarki Przestrzennej,

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

c) Przewodniczący Głównej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej,

d) trzech przedstawicieli strony samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

3. Do zadań Komitetu należy w szczególności:

1) opracowanie propozycji działań właściwych organów administracji rządowej w zakresie polityki miejskiej;
2) zapewnienie współdziałania właściwych organów w zakresie polityki miejskiej;
3) przeprowadzenie analiz obowiązujących regulacji prawnych dotyczących polityki miejskiej państwa;
4) opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących polityki miejskiej państwa.

4. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze zarządzenia, tryb pracy Komitetu.

5. Koszty działalności Komitetu są pokrywane z budżetu państwa z części rozwój regionalny**.**

Art. 5.

1. Politykę miejską państwa realizuje się przy pomocy strategii rozwoju kraju i strategii sektorowych oraz programów operacyjnych i programów rozwoju, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. Nr 227, poz. 1658 oraz z 2007 r. Nr 140, poz. 984).
2. Ustalenia polityki miejskiej państwa uwzględnia się w toku prac nad budżetem państwa. Polityka miejska państwa korzysta ze wsparcia środkami pochodzącymi z Unii Europejskiej oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego.
3. Przepisy niniejszego rozdziału nie naruszają uprawnień samorządu województwa do kształtowania strategii rozwoju województwa i regionalnego programu operacyjnego, w tym do prowadzenia własnej polityki miejskiej.

Rozdział 3

Zespół miejski

Art. 6.

1. Gmina miejska, a także gmina miejsko – wiejska może wraz z inną sąsiadującą gminą (gminami) lub powiatem (powiatami) utworzyć zespół miejski.
2. W trybie przewidzianym statutem, do zespołu miejskiego może przystąpić sąsiadująca z nim gmina lub powiat.
3. Uchwałę o utworzeniu zespołu miejskiego podejmują rady zainteresowanych gmin i powiatów. Przystąpienie do zespołu miejskiego kolejnej gminy lub powiatu wymaga zgody: rady zainteresowanej gminy (powiatu), rad wszystkich gmin (powiatów) należących do zespołu miejskiego oraz zgromadzenia zespołu miejskiego.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

Art. 7.

1. Zespół miejski ma osobowość prawną.
2. Zespół miejski nie stanowi jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 8.

1. Do zakresu działania zespołu miejskiego należy opracowanie i uzgodnienie projektu studium ramowego uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego obszaru zespołu miejskiego oraz uchwalenie studium ramowego dla tego obszaru. Do studium ramowego stosuje się przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80, poz. 717, z późn. zm. [1)]).
2. Zakres działania zespołu miejskiego może obejmować także:
   1) inicjowanie współpracy członków zespołu na rzecz realizacji zadań publicznych mających znaczenie dla zespołu;
   2) opracowywanie i uchwalanie programów lub planów w sprawach określonych uchwałami zgromadzenia zespołu;
   3) koordynowanie działań członków zespołu w zakresie i na zasadach określonych w uchwałach zgromadzenia zespołu odrębnie dla poszczególnych spraw, o których mowa w pkt 2;
   4) wspólne wykonywanie zadań publicznych określonych statutem zespołu lub uchwałą zgromadzenia zespołu, w tym prowadzenie przedsiębiorstw i innych jednostek organizacyjnych oraz podejmowanie wspólnych przedsięwzięć, zwłaszcza o charakterze infrastrukturalnym, mających znaczenie dla zespołu;
   5) w zakresie, o którym mowa w pkt 4, stanowienie taryf i cen oraz warunków korzystania z usług, jeżeli ustanawianie takich przepisów należy z mocy ustawy do zadania publicznego przekazanego do wykonania zespołowi;
   6) pozyskiwanie i łączenie środków publicznych i prywatnych niezbędnych do realizacji zadań zespołu;
   7) promocja zespołu.
3. Ustawy mogą nakładać na zespół miejski obowiązek wykonywania zadań zleconych z zakresu administracji rządowe. Przepis art. 8 ust. 2 – 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminny (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.[2)]) stosuje się odpowiednio.
4. Statut zespołu miejskiego może przewidywać możliwość wyłączenia udziału w głosowaniu delegatów niektórych jednostek samorządu terytorialnego należących do zespołu miejskiego w sprawach należących do zakresu działania powiatu.
5. Uchwały zgromadzenia zespołu miejskiego podejmowane są na zasadach określonych statutem, przy czym uchwałę o podjęciu zadania określonego w ust. 2 zgromadzenie podejmuje jednogłośnie, na podstawie uchwał rad gmin i rad powiatów należących do zespołu.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

6. W uchwale o przystąpieniu do zespołu miejskiego rada gminy (rada powiatu) wyraża zgodę na podporządkowanie się gminy (powiatu) uchwałom, o których mowa w ust. 2 i 3, podjętym przed jej przystąpieniem do zespołu, z zastrzeżeniem ust. 6.
7. W uchwale o utworzeniu zespołu miejskiego lub przystąpieniu do zespołu miejskiego rada gminy (powiatu) może przewidywać wyłączenie gminy (powiatu) z realizacji zadań określonych w ust. 2. W takim przypadku delegat gminy (powiatu) nie bierze udziału w głosowaniu nad uchwałą zgromadzenia zespołu o podjęciu zadania przez zespól miejski.
8. W razie stwierdzenia, że gmina (powiat) wchodząca w skład zespołu miejskiego nie przestrzega w swoich aktach uchwał zgromadzenia zespołu, zgromadzenie zespołu może wnioskować do wojewody o stwierdzenie nieważności aktu organu gminy (powiatu) albo o zastosowanie innego środka nadzorczego zaś po upływie terminu określonego odpowiednio w art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym bądź w art. 79 ust. ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym o skierowanie skargi do sądu administracyjnego.

Art. 9.

1. Organami zespołu miejskiego są:
   1) zgromadzenie zespołu miejskiego – jako organ stanowiący i kontrolny;
   2) zarząd zespołu miejskiego – jako organ wykonawczy.
2. Obsługę prac zespołu miejskiego i jego organów zapewnia biuro zespołu, którego organizację określa regulamin ustalony przez zarząd zespołu.

Art. 10.

1. Zgromadzenie zespołu miejskiego składa się z delegatów wszystkich gmin i powiatów należących do zespołu miejskiego. Delegatem jest odpowiednio wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta.
2. Zarząd zespołu miejskiego jest powoływany i odwoływany przez zgromadzenie zespołu miejskiego spośród jego członków.

Art. 11.

Do zadań zarządu zespołu miejskiego należy w szczególności:

1) przygotowywanie projektów uchwał zgromadzenia zespołu miejskiego i konsultowanie ich z członkami zespołu;
2) wykonywanie uchwał zgromadzenia zespołu miejskiego;
3) realizacja zadań określonych w art. 8 ust. 2 pkt 1 – 4, 6 i 7;
4) gospodarowanie mieniem zespołu;
5) zatrudnianie i zwalnianie dyrektora biura oraz kierowników jednostek organizacyjnych zespołu;
6) kierowanie bieżącymi sprawami zespołu.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

Art. 12.

Akty organów zespołu miejskiego podlegają zaskarżeniu do sądu administracyjnego na ogólnych zasadach, jeżeli wezwanie do usunięcia naruszenia prawa, skierowane do zespołu miejskiego przez zainteresowaną jednostkę samorządu terytorialnego lub inny podmiot, który wykaże swój interes prawny, w tym osobę fizyczną**,** okaże się bezskuteczne.

Art. 13.

1. Uchwałę o wystąpieniu z zespołu miejskiego podejmuje rada zainteresowanej gminy (powiatu) większością 2/3 głosów ustawowego składu rady.
2. Uchwała rady gminy (powiatu) o wystąpieniu z zespołu miejskiego wchodzi w życie z dniem 1 stycznia następującego po upływie roku od dnia podjęcia uchwały.
3. Statut zespołu miejskiego może przewidywać inny termin wejścia w życia uchwały rady gminy (powiatu) o wystąpieniu z zespołu, który nie może być krótszy niż określony w ust. 2. Przewidziany przez statut termin wejścia w życie uchwały rady gminy (powiatu) musi przypadać na dzień 1 stycznia, o ile zespół realizuje zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

Art. 14.

1. Nadzór nad działalnością zespołu miejskiego sprawuje Prezes Rady Ministrów i wojewoda, a w zakresie spraw finansowych regionalna izba obrachunkowa.
2. Z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy do nadzoru nad działalnością zespołu miejskiego stosuje się odpowiednie przepisy o nadzorze określone w ustawie *z* dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Uprawnienia nadzorcze wykonują organy właściwe miejscowo ze względu na siedzibę zespołu określoną statutem.

Art. 15.

W zakresie nieuregulowanym w niniejszym rozdziale do zespołu miejskiego stosuje się odpowiednio przepisy art. 65, art. 67, art. 70 ust. 3, art. 71 i przepisy rozdziału 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Rozdział 4

Przepisy ogólne o obszarze metropolitalnym i zespole metropolitalnym

Art. 16.

1. Na obszarze, który stanowi ciągły przestrzennie układ osadniczy obejmujący co najmniej jedno miasto na prawach powiatu wraz z otaczającymi je gminami, który charakteryzuje się silnymi związkami funkcjonalno-przestrzennymi, w tym dużym przepływem osób, towarów i usług oraz intensywnym zagospodarowaniem i dużą gęstością zaludnienia, w skali całego terenu może być utworzony obszar metropolitalnych.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

2. Obszar metropolitalny może obejmować gminy położone wewnątrz wyznaczonego obszaru, nawet jeżeli nie wykazują one silnych powiązań z miastem na prawach powiatu.
3. Granice obszaru metropolitalnego mogą przecinać teren powiatu i wykraczać poza granice województwa.

Art. 17.

1. Rada Ministrów tworzy, w drodze rozporządzenia, obszar metropolitalny z łączną liczbą mieszkańców wynoszącą co najmniej 2 mln, przy gęstości zaludnienia przekraczającej 200 mieszkańców na 1 km^1 , jeżeli obszar ten spełnia warunki określone w art. 16. Liczbę mieszkańców ustala się według miejsca zamieszkania.
2. Rada Ministrów tworzy, w drodze rozporządzenia, obszar metropolitalny także w przypadku gdy co najmniej trzy miasta na prawach powiatu pozostają ze sobą w bezpośrednim związku funkcjonalno – przestrzennym.
3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, należy wskazać gminy położone na obszarze metropolitalnym.

Art. 18.

1. W przypadku spełnienia warunków, o których mowa w art. 16 i 17, minister właściwy do spraw administracji publicznej zleca co najmniej dwóm niezależnym zespołom ekspertów przeprowadzenie analiz, w jakich granicach może być utworzony obszar metropolitalny.
2. W oparciu o przeprowadzone analizy, o których mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw administracji publicznej opracowuje propozycję wyznaczenia granic obszaru metropolitalnego.
3. Propozycję, o której mowa w ust. 2, minister właściwy do spraw administracji publicznej przekazuje do zaopiniowania, w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż 60 dni, organom stanowiącym jednostek samorządu terytorialnego, które w przypadku utworzenia obszaru metropolitalnego uzyskałyby z mocy prawa przynależność do zespołu metropolitalnego oraz radom powiatów, które chociażby w części znajdują się w projektowanym obszarze metropolitalnym.

Art. 19.

1. Po upływie terminu, o którym w art. 18 ust. 3, minister właściwy do spraw administracji publicznej wydaje postanowienie o planowanych granicach obszaru metropolitalnego, z zastrzeżeniem ust. 3.
2. Postanowienie, o którym mowa w ust. 1, może zostać zaskarżone przez organy stanowiące jednostek, o których mowa w art. 18 ust. 3, do sądu administracyjnego z powodu niezgodności z prawem w terminie 30 dni od dnia doręczenia postanowienia. Sąd administracyjny rozpatruje sprawę w terminie 30 dni o dnia jej otrzymania.
3. Po zapoznaniu się z opiniami, o których mowa w art. 18 ust. 3, minister właściwy do spraw administracji publicznej może opracować nową propozycję wyznaczenia granic obszaru metropolitalnego. Przepis art. 18 ust. 3 i art. 19 ust. 1 i 2 stosuje się

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

odpowiednio.

Art. 20.

1. Rada Ministrów może utworzyć, w drodze rozporządzenia, obszar metropolitalny z łączną liczbą mieszkańców co najmniej 500 tys., przy gęstości zaludnienia na tym obszarze nie mniejszej niż 200 mieszkańców na 1 km^2, jeżeli obszar ten spełnia warunki określone w art. 16. Liczbę mieszkańców ustala się według miejsca zamieszkania.
2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, należy wskazać gminy położone na obszarze metropolitalnym.

Art. 21.

1. Obszar metropolitalny Rada Ministrów może tworzyć na wniosek lub z własnej inicjatywy.
2. Z wnioskiem do Rady Ministrów o utworzenie obszaru metropolitalnego w trybie określonym w art. 20 może wystąpić gmina lub gminy z łączną liczbą mieszkańców co najmniej 500 tys.
3. Zgłoszenie wniosku, o którym mowa w ust. 1, wymaga zgody rady gminy lub rad gmin, które składają wniosek.
4. Przepisy art. 18 i art. 19 stosuje się odpowiednio.

Art. 22.

1. Rada Ministrów, tworząc obszar metropolitalny na podstawie art. 17 i 20 określa jego granice zgodnie z postanowieniem, o którym mowa w art. 19 ust. 1.
2. Utworzenie obszaru metropolitalnego następuje z dniem 1 stycznia.
3. Rozporządzenie o utworzeniu obszaru metropolitalnego powinno zostać ogłoszone nie później niż do dnia 31 lipca roku poprzedzającego utworzenie tego obszaru.

Art. 23.

1. W celu prowadzenia spraw obszaru metropolitalnego ustanawia się zespół metropolitalny, zwany dalej „zespołem”.
2. Przynależność do zespołu uzyskują z mocy prawa:
   1) gminy położone na obszarze metropolitalnym;
   2) powiaty, które w całości położone są na obszarze metropolitalnym.
3. Nazwa zespołu odpowiada nazwie obszaru metropolitalnego, którego sprawy prowadzi zespół.

Art. 24.

3. Zespół wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.
4. Zespół ma osobowość prawną.
5. Samodzielność zespołu podlega ochronie sądowej.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

6. Zespół nie stanowi jednostki samorządu terytorialnego.

Rozdział 5
Zakres działania zespołu metropolitalnego

Art. 25.

1. Do zakresu działania zespołu należą sprawy:
   1) programowania strategii rozwoju i zagospodarowania obszaru metropolitalnego;
   2) opracowywania i uchwalania programów lub planów metropolitalnych w dziedzinach określonych w ust. 2;
   3) przedsięwzięć w tym o charakterze infrastrukturalnym;
   4) inicjowania i rozwijania współpracy jednostek samorządu terytorialnego w celu realizacji zadań mających znaczenie dla obszaru metropolitalnego;
   5) pozyskiwanie środków publicznych i prywatnych niezbędnych do realizacji zadań zespołu;;
   6) promocji obszaru metropolitalnego.
2. Do zakresu działania zespołu należy koordynowanie działalności jednostek samorządu terytorialnego należących do zespołu w sprawach:
   1) ładu przestrzennego, ochrony dziedzictwa kulturowego i ochrony środowiska;
   2) zaopatrzenia w energię elektryczną, cieplną oraz w gaz, wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji i oczyszczania ścieków komunalnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych;
   3) komunikacji i transportu zbiorowego;
   4) rynku pracy.
3. Zespół może podejmować inne, poza określonymi w ust. 1 i 2, zadania i działania na rzecz jednostek samorządu terytorialnego położonych na obszarze metropolitalnym jeżeli postanowi tak zgromadzenie zespołu.
4. Ustawy mogą nakładać na zespół metropolitalny obowiązek wykonywania zadań zleconych z zakresu administracji rządowe. Przepis art. 8 ust. 2 – 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminny stosuje się odpowiednio**.**
5. W celu wykonania swoich zadań zespół może, na podstawie uchwały zgromadzenia zespołu, zawierać porozumienia z jednostkami samorządu terytorialnego należącymi do zespołu, a także z ich jednostkami organizacyjnymi.
6. W celu wykonania swoich zadań zespół może współpracować z jednostkami samorządu terytorialnego nie należącymi do zespołu, organami administracji rządowej oraz organizacjami pozarządowymi
7. W przypadku, gdy dany powiat tylko w części znajduje się w obszarze metropolitalnym, zespół może zawrzeć z tym powiatem porozumienie o wykonywaniu na terenie wchodzącym w skład obszaru metropolitalnego zadań powiatu w zakresie spraw określonych w ust. 1.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

Art. 26.

1. Zgromadzenie zespołu uchwala strategię rozwoju i zagospodarowania obszaru metropolitalnego, a na jej podstawie, w zakresie niezbędnym dla realizacji zadań zespołu:
   1) stanowi ustalenia wiążące dla gmin należących do zespołu przy sporządzaniu przez nie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
   2) ustala obszary, dla których gminy należące do zespołu zobowiązane są sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.
2. Wstępne założenia a następnie projekt strategii, o której mowa w ust. 1, a także jej zmiany podlegają uzgodnieniu z jednostkami samorządu terytorialnego należącymi do zespołu.
3. Do strategii, o której mowa w ust. 1, stosuje się przepisy ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, z tym że w zakresie ustaleń dotyczących zagospodarowania przestrzennego odpowiednie zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dotyczące studium ramowego uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.
4. Strategia, o której mowa w ust. 1, wymaga akceptacji sejmiku województwa.
5. Jeżeli gmina nie przystąpi do sporządzania lub zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie stosownej uchwały zgromadzenia zespołu, zespół może wezwać gminę do wykonania tego obowiązku we wskazanym terminie, nie krótszym niż 3 miesiące, a po jego bezskutecznym upływie, z uwzględnieniem art. 22 ust. 1, sporządzić, uzgodnić i uchwalić, na koszt i ryzyko gminy, plan albo zmianę planu, ze skutkami przewidzianymi prawem dla miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W takim przypadku stosuje się przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dotyczące miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
6. Jeżeli uwzględnienie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uchwały zgromadzenia zespołu wymaga dokonania przez gminę należącą do zespołu uprzedniej zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio.
6. W przypadku nieuchwalenia przez gminę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo niedokonania zmiany tego planu lub studium, w terminie 18 miesięcy od dnia przystąpienia prac nad nimi, przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 27.

1. Zespół może korzystać z uprawnień koordynacyjnych, o których mowa w ust. 2, tylko w tych sprawach spośród określonych w art. 19 ust. 2, dla których uprzednio zostaną opracowane i uchwalone programy lub plany metropolitalne. Uprawnienia koordynacyjne mogą być stosowane wyłącznie dla realizacji tych celów lub ustaleń programów lub planów, które zostały określone jako wiążące dla jednostek samorządu terytorialnego należących do zespołu w uchwale zgromadzenia zespołu zatwierdzającej dany program lub plan, i tylko wtedy, gdy w uchwale tej zostały określone uprawnienia koordynacyjne, które mogą być stosowane.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

2. Uprawnienia koordynacyjne zespołu obejmują:
   1) opiniowanie, w zakresie określonym w ust. 1, projektów uchwał organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego, dotyczących danej sprawy;
   2) dokonywanie wraz z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego uzgodnień w sprawach będących przedmiotem koordynacji;
   3) ustalenie wymagań i standardów sprawozdawczych i przyjmowanie od jednostek samorządu terytorialnego sprawozdań i informacji o przebiegu prac oraz zrealizowanych działaniach.
3. Nie zajęcie przez zespół stanowiska w sprawie, o której mowa w ust. 2 pkt 1, w terminie 21 dni od dnia przekazania przez radę gminy projektu uchwały jest równoznaczne z opinią pozytywną.

Art. 28.

1. Akty organów zespołu podlegają zaskarżeniu do sądu administracyjnego na ogólnych zasadach, jeżeli wezwanie do usunięcia naruszenia prawa, skierowane do zespołu przez zainteresowaną jednostkę samorządu terytorialnego, okaże się bezskuteczne.
2. Do ochrony interesów prawnych oraz uprawnień osób trzecich przed naruszeniami ze strony zespołu stosuje się odpowiednio przepisy art. 90-91 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590, z późn. zm.[3)]).

Rozdział 6

Organizacja i zasady działania zespołu metropolitalnego

Art. 29.

1. Organami zespołu są:
   1) zgromadzenie zespołu – jako organ stanowiący i kontrolny;
   2) zarząd zespołu – jako organ wykonawczy.
2. Statut zespołu może przewidywać powołanie dyrektora wykonawczego zespołu.
3. Obsługę prac zespołu i jego organów zapewnia biuro zespołu, którego pracami kieruje dyrektor albo dyrektor wykonawczy zespołu, jeżeli został powołany.
4. Obsługę prac zespołu i jego organów zapewnia biuro zespołu, którego organizację określa regulamin ustalony przez zarząd zespołu.

Art. 30.

1. Zgromadzenie zespołu składa się z delegatów wszystkich jednostek samorządu terytorialnego należących do zespołu.
2. Każda jednostka samorządu terytorialnego należąca do zespołu jest reprezentowana przez jednego delegata. Delegatem jest z mocy prawa odpowiednio wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

3. Pod nieobecność delegata jednostkę samorządu terytorialnego reprezentuje na obradach zgromadzenia jego zastępca, wyznaczony przez delegata. Zastępca może brać udział w głosowaniu.
4. W skład zgromadzenia zespołu wchodzi także, z głosem doradczym, starosta powiatu, który w części położony jest na obszarze metropolitalnym.

Art. 31.

1. Do wyłącznej właściwości zgromadzenia zespołu należy:
   1) uchwalenie statutu zespołu oraz jego zmian;
   2) uchwalenie strategii rozwoju i zagospodarowania obszaru metropolitalnego;
   3) stanowienie o kierunkach działania zarządu zespołu oraz przyjmowanie sprawozdań z jego działalności;
   4) uchwalanie budżetu zespołu, rozpatrywanie sprawozdania z wykonania budżetu oraz podejmowanie uchwał w sprawie absolutorium dla zarządu zespołu z tego tytułu;
   5) podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych zespołu, przekraczających zakres zwykłego zarządu, dotyczących:
      a) określania zasad nabycia, zbycia i obciążenia nieruchomości oraz ich wydzierżawiania lub najmu na okres dłuższy niż trzy lata, o ile ustawy szczególne nie stanowią inaczej,
      b) emitowania obligacji oraz określania zasad ich zbywania, nabywania i wykupu przez kolegium wykonawcze zespołu,
      c) zaciągania długoterminowych pożyczek i kredytów oraz udzielania poręczeń i gwarancji,
      d) ustalania maksymalnej wysokości pożyczek i poręczeń udzielanych przez zarząd zespołu w roku budżetowym,
      e) ustalania maksymalnej wysokości pożyczek i kredytów krótkoterminowych, zaciąganych przez kolegium wykonawcze zespołu w roku budżetowym,
      f) zobowiązań w zakresie podejmowania inwestycji i remontów o wartości przekraczającej granice ustalane corocznie przez zgromadzenie zespołu,
      g) tworzenia i przystępowania do spółek, których działalność służy realizacji zadań zespołu oraz rozwiązywania i występowania z nich,
      h) określania zasad wnoszenia, cofania i zbywania udziałów i akcji przez zarząd wykonawcze zespołu,
      i) tworzenia, likwidacji i reorganizacji przedsiębiorstw, zakładów i innych jednostek organizacyjnych zespołu oraz wyposażania ich w majątek,
      j) przedsięwzięć realizowanych w formie partnerstwa publiczno-prywatnego;
   6) stanowienie taryf i cen, jeżeli ustanawianie takich przepisów należy z mocy ustawy do zadnia publicznego przekazanego do wykonania zespołowi;
   7) stanowienie w innych sprawach zastrzeżonych ustawą lub statutem do kompetencji zgromadzenia zespołu.
2. W razie stwierdzenia, że jednostka samorządu terytorialnego wchodząca w skład zespołu

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI
PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

nie przestrzega uchwał zgromadzenia zespołu w treści aktów stanowionych przez jej organy, zgromadzenie zespołu może podjąć uchwałę o zwróceniu się do wojewody o stwierdzenie nieważności aktu organu gminy lub powiatu sprzecznego z uchwałą zgromadzenia zespołu albo o zastosowanie innych środków nadzorczych, zaś po upływie terminu określonego w art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym – o skierowanie skargi do sądu administracyjnego.

3. Uchwały zgromadzenia zespołu są podejmowane podwójną bezwzględną większością, chyba że ustawa lub statut stanowią inaczej. Przez podwójną bezwzględną większość rozumie się sytuację, w której za przyjęciem uchwały głosuje większość jednostek samorządu terytorialnego reprezentujących większość ludności zamieszkałej na obszarze metropolitalnym. Dla ustalenia, czy zachodzi warunek uzyskania większości ludności zamieszkałej na obszarze metropolitalnym, bierze się pod uwagę jedynie głosy za uchwałą delegatów gmin.
4. Liczbę ludności poszczególnych gmin oraz obszaru metropolitalnego jako całości ustala się na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego głosowanie, jeśli zaś takie dane nie zostały jeszcze opublikowane – według ostatniego stanu danych publikowanego przez Główny Urząd Statystyczny.
5. Pracami zgromadzenia zespołu kieruje przewodniczący zgromadzenia, a pod jego nieobecność wiceprzewodniczący zespołu. Przewodniczącego zgromadzenia zespołu oraz wiceprzewodniczących wybiera zgromadzenie zespołu spośród jego członków.
6. Materiały na posiedzenie zgromadzenia zespołu przesyła się delegatom nie później, niż na 4 tygodnie przed datą posiedzenia. W szczególnie uzasadnionych przypadkach zgromadzenie zespołu może skrócić ten termin.

Art. 32.

1. Zgromadzenie zespołu kontroluje zarząd zespołu i jednostki organizacyjne zespołu. W tym celu powołuje spośród swoich członków komisję rewizyjną.
2. W skład komisji rewizyjnej nie mogą wchodzić członkowie zarządu zespołu oraz przewodniczący i wiceprzewodniczący zgromadzenia zespołu.
3. Zgromadzenie zespołu może także powoływać inne komisje. Do prac komisji mogą być zapraszani eksperci.

Art. 33.

1. W skład zarządu zespołu wchodzą prezydenci miast na prawach powiatu i przedstawiciele powiatów należących do zespołu, z zastrzeżeniem ust. 3 i 6, oraz marszałek województwa na terenie którego znajduje się obszar metropolitalny lub jego przedstawiciel. Zarząd zespołu nie może liczyć mniej niż trzy osoby.
2. Przedstawiciela powiatu, o którym mowa w ust. 1, wybierają spośród siebie delegaci do zgromadzenia zespołu z terenu powiatu bezwzględną większością głosów. Każdy z uprawnionych dysponuje jednym głosem.
3. Statut zespołu może przewidywać, że w zarządzie zespołu reprezentowane są gminy położone na terenie powiatów nie należących do zespołu. W takim przypadku w statucie przyjmuje się, że delegaci tych gmin uczestniczą w wyborze przedstawicieli sąsiadujących powiatów, o których mowa w ust. 2, lub też ustala się odrębne zasady reprezentacji tych gmin

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

4. Przewodniczącym zarządu zespołu jest prezydent największego pod względem liczby mieszkańców miasta zespołu. Jeżeli w skład obszaru metropolitalnego wchodzi więcej niż jedno miasto na prawach powiatu, statut może przewidywać rotacyjne obejmowanie funkcji przewodniczącego przez prezydentów tych miast, z zastrzeżeniem ust. 6. Przewodniczącym zarządu zespołu może być również marszałek województwa.
5. Wiceprzewodniczących zarządu zespołu wybiera spośród jego członków zgromadzenie zespołu, z zastrzeżeniem ust. 6.
6. Jeżeli w skład obszaru metropolitalnego wchodzą więcej niż trzy miasta na prawach powiatu przewodniczącego, wiceprzewodniczących i innych członków zarządu zespołu wybiera zgromadzenie zespołu. Przepis ust. 1 zdanie 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 34.

1. Do zadań zarządu zespołu należy w szczególności:
   1) przygotowywanie projektów uchwał zgromadzenia zespołu i konsultowanie ich z członkami zespołu;
   2) wykonywanie uchwał zgromadzenia zespołu;
   3) wykonywanie budżetu zespołu;
   4) zatrudnianie i zwalnianie dyrektora biura oraz kierowników innych jednostek organizacyjnych zespołu;
   5) gospodarowanie mieniem zespołu.
2. Przewodniczący zarządu zespołu reprezentuje zespół na zewnątrz.
3. Do zarządu zespołu oraz jego przewodniczącego, jeżeli niniejsza ustawa nie stanowi inaczej, stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zarządu powiatu.
4. Do osób, o których mowa w ust. 1 pkt 4, a także do pozostałych pracowników biura oraz innych jednostek organizacyjnych zespołu stosuje się przepisy o pracownikach samorządowych.

Art. 35.

1. Podstawą gospodarki finansowej zespołu jest budżet zespołu.
2. W zakresie nieuregulowanym w ustawie z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.[4)]) tryb uchwalenia budżetu zespołu oraz rodzaj i szczegółowość materiałów uzupełniających, określa zgromadzenie zespołu.
3. Skarbnika zespołu powołuje i odwołuje zarząd zespołu na wniosek przewodniczącego. Skarbnik uczestniczy w posiedzeniach zarządu zespołu z głosem doradczym.
4. Skarbnik jest główny księgowym budżetu zespołu.

Art. 36.

1. Dochodami zespołu są:
   1) składki jednostek samorządu terytorialnego, wnoszone w wysokości i w terminach uchwalonych przez zgromadzenie zespołu ustalane na zasadach określonych w

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

statucie zespołu, z uwzględnieniem ust. 3 i 4;

2) dochody z majątku zespołu;

3) odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych zespołu.

2. Dochodami zespołu mogą być:

1) wpłaty jednostek samorządu terytorialnego przeznaczone na realizację zadań, o których mowa w art. 18 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 4, w wysokości ustalonej przez zgromadzenie zespołu;

2) dotacje z budżetu państwa lub funduszy celowych;

3) wpływy ze zbiórek publicznych a także spadki, zapisy i darowizny;

4) inne dochody, w tym środki pochodzące z Unii Europejskiej i innych źródeł zagranicznych.

3. Kwota składki, o której mowa w ust. 1 pkt 1, nie może przekraczać w skali rocznej 1 % dochodów własnych każdej jednostki samorządu terytorialnego należącej do zespołu, wykonanych w roku poprzedzającym rok, w którym zgromadzenie zespołu uchwala składkę na rok następny.

4. Do składek oraz wpłat jednostek samorządu lokalnego mają zastosowanie przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60, z późn. zm.[5)]).

5. W zakresie nieuregulowanym w niniejszych przepisach stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Art. 37.

1. Mieniem zespołu stają się składniki mienia przekazane ustawami lub nabyte przez zespół w drodze czynności prawnych.

2. Organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego mogą powierzyć zespołowi mienie do wykonywania jego zadań. W takim przypadku szczegółowe zasady użytkowania i dysponowania mieniem określa umowa.

Art. 38.

3. Nadzór nad działalnością zespołu sprawuje Prezes Rady Ministrów i wojewoda, a w zakresie spraw finansowych regionalna izba obrachunkowa.

4. Z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy do nadzoru nad działalnością zespołu stosuje się odpowiednie przepisy o nadzorze określone w ustawie *z* dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Uprawnienia nadzorcze wykonują organy właściwe miejscowo ze względu na siedzibę zespołu określoną statutem.

Art. 39.

1. Dla zapewnienia spójności i koordynacji działań samorządu województwa oraz zespołu w zakresie strategii rozwoju i zagospodarowania obszaru metropolitalnego, a także ustaleń wiążących gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego tworzy się stałą komisję metropolitalną.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

2. W skład komisji wchodzą przedstawiciele samorządu województwa oraz zespołu w liczbie po 5 osób, z zastrzeżeniem ust. 6. Strony mogą uzgodnić powiększenie składu komisji metropolitalnej.

5. Samorząd województwa i zespół samodzielnie określają zasady i tryb delegowania do komisji przedstawicieli każdej ze stron oraz ustalania wspólnego stanowiska, jakie będzie reprezentowane przez przedstawicieli danej strony w sprawach stanowiących przedmiot obrad komisji metropolitalnej.

6. Komisja metropolitalna określa regulamin pracy.

7. Ustalenia komisji metropolitalnej uważa się za przyjęte, jeżeli zostały podjęte bez sprzeciwu żadnej ze stron. Takie ustalenia stanowią rekomendację dla zarządu województwa oraz zarządu zespołu, przy przygotowywaniu projektów uchwał właściwych organów stanowiących.

8. Jeżeli obszar metropolitalny znajduje się na terenie dwóch lub więcej województw, w skład komisji metropolitalnej wchodzą przedstawiciele samorządu wszystkich zainteresowanych województw. W takim przypadku strony wspólnie ustalają liczebność przedstawicieli poszczególnych województw oraz zespołu.

Rozdział 7

Zmiana granic i zniesienie obszaru metropolitalnego

Art. 40.

1. Zmiana granic obszaru metropolitalnego utworzonego zgodnie z art. 10 następuje w drodze rozporządzenia Rady Ministrów na wniosek zespołu wyrażony w formie uchwały zgromadzenia zespołu poprzedzonej uchwałami rady gmin.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, wskazuje się gminę lub gminy, które podlegają odpowiednio włączeniu do obszaru metropolitalnego lub wyłączeniu z niego.

Art. 41.

1. Przed zgłoszeniem wniosku o zmianę granic obszaru metropolitalnego zespół umożliwia wyrażenie opinii:
   1) radzie gminy, której wniosek dotyczy;
   2) radzie powiatu, który w przypadku uwzględnienia wniosku odpowiednio utraciłby lub zyskałby z mocy prawa przynależność do zespołu.

2. Przed zgłoszeniem wniosku, o którym mowa w ust. 1, zespół przeprowadza analizę czy zmiana granic obszaru metropolitalnego poprzez wyłącznie lub włączenie danej gminy lub gmin jest uzasadnione i korzystne dla zespołu oraz czy zachodzą warunki określone w art. 8 i 10. Wyniki analizy wraz z pozostałą dokumentacją dołącza się do wniosku.

3. Przepisy art. 18, 19 i 21 stosuje się odpowiednio.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

Art. 42.

1. W przypadku gdy obszar metropolitalny przestał spełniać warunki określone w art. 16 w związku z art. 17 lub art. 20 Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, znosi obszar metropolitalny. Przepisy art. 18, art. 19 i art. 21 stosuje się odpowiednio.
2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1., Rada Ministrów określi również sposób i tryb likwidacji związku metropolitalnego, uwzględniając konieczność rozdysponowania mienia.

Rozdział 8

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 43.

W ustawie z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz.U. z 2007 r. Nr 19, poz. 115, Nr 23, poz. 136 i Nr 192 oraz z 2008 r. Nr 54, poz. 326) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 19 dodaje się ust. 5a i 5b w brzmieniu:

„5a. Drogi leżące w granicach miasta nie posiadającego praw powiatu podlegają przekazaniu w zarząd miasta na wniosek burmistrza (prezydenta miasta), w którym określa się odcinki dróg, o przekazanie których chodzi, z wyłączeniem dróg krajowych. Zarządcy dróg podlegających przekazaniu zawierają porozumienie regulujące w szczególności wzajemne rozliczenie finansowe.

5b. Zarządcą drogi może być także zespół miejski lub zespół metropolitalny.”;

2) w art. 21 ust. 1 wyrazy „i ust. 5” zastępuje się wyrazami „oraz ust. 5 i 5a”.

Art. 44.

W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.[6)]) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 14 dodaje się art. 14a w brzmieniu:

„Projekty uchwał rad gmin wchodzących w skład obszaru metropolitalnego podlegają zaopiniowaniu przez zespół metropolitalny w trybie przepisów ustawy z dnia…… o polityce miejskiej i współpracy jednostek samorządu terytorialnego w tym zakresie oraz o zmianie niektórych innych ustaw..”;

2) art. 70 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Wójt wyznacza osobę, która pod jego nieobecność będzie uczestniczyć w zgromadzeniu z prawem głosu.

3. Statut może przyznawać określonym gminom więcej niż jeden głos w zgromadzeniu lub opierać siłę głosu na określonych kryteriach.”;

3) art. 71 otrzymuje brzmienie:

„Art. 71. Uchwały zgromadzenia są podejmowane bezwzględną większością głosów statutowej liczby członków zgromadzenia chyba, że statut ustala inny sposób obliczania tej większości. Statut może także określać przypadki, w których wymagana jest inna większość kwalifikowana i ustalać sposób jej obliczania.” .

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

Art. 45.

W ustawie z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 55, poz. 577, z późn. zm.[7)]) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2:

a) po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) zespołów miejskich,”,

b) po pkt 5 dodaje się pkt 5a w brzmieniu:

„5a) zespołów metropolitalnych,”;

2) w art. 5 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Kontrola gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego, zespołów miejskich oraz zespołów metropolitalnych w zakresie zadań administracji rządowej, wykonywanych przez te jednostki na podstawie ustaw lub zawieranych porozumień, dokonywana jest także z uwzględnieniem kryterium celowości, rzetelności i gospodarności.”;

3) w art. 11 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Przepisy ust. 1-3 stosuje się odpowiednio do związków jednostek samorządu terytorialnego, zespołów miejskich oraz zespołów metropolitalnych .”.

Art. 46.

W ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908, z późn. zm.[8)]) w art. 10 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Prezydent miasta zarządza ruchem na drogach publicznych położonych w miastach, w których organem wykonawczym jest prezydent miasta, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych.”.

Art. 47.

W ustawie z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437, Nr 107, poz. 732, Nr 120, poz. 818 i Nr 173, poz. 1218 oraz z 2008 r. Nr 63, poz. 394) wprowadza się następujące zmiany:
a) w art. 9a pkt 8 otrzymuje brzmienie:
„8) rozwoju miast;”,

b) w art. 23a po pkt 9 dodaje się pkt 9a w brzmieniu:
„9a) koordynacji polityki miejskiej państwa;”.

Art. 48.

W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.[9)]) po art. 13 dodaje się art. 13a w brzmieniu:

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

„13a. Projekty uchwał rad powiatów wchodzących w skład obszaru metropolitalnego podlegają zaopiniowaniu przez zespół metropolitalny w trybie przepisów ustawy z dnia…… o polityce miejskiej i współpracy jednostek samorządu terytorialnego w tym zakresie oraz o zmianie niektórych innych ustaw".

Art. 49.

W ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80, poz. 717, z późn. zm.[10)]) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 pkt 5 uzyskuje brzmienie:

„5) "inwestycji celu publicznego" - należy przez to rozumieć działania zarówno o znaczeniu lokalnym (w skali gminy i powiatu, a także zespołu miejskiego lub zespołu metropolitalnego), jak i ponadlokalnym (regionalnym i krajowym), stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2004 r. Nr 281, poz. 2782, z 2005 r. Nr 130, poz. 1087, Nr 169, poz. 1420 i Nr 175, poz. 1459, z 2006 r. Nr 64, poz. 456, Nr 104, poz. 708 i Nr 220, poz. 1600 i 1601 oraz z 2007 r. Nr 173, poz. 1218).";

2) w art. 3 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej należy także do zespołów metropolitalnych oraz zespołów miejskich, o których mowa w ustawie z dnia …. o polityce miejskiej i współpracy jednostek samorządu terytorialnego w tym zakresie oraz o zmianie niektórych innych ustaw. Ilekroć w ustawie niniejszej mowa jest o studium ramowym uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, rozumie się przez to zarówno studium ramowe uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego obszaru zespołu miejskiego jak i strategię rozwoju i zagospodarowania obszaru metropolitalnego, do której w zakresie ustaleń dotyczących zagospodarowania przestrzennego – stosuje się odpowiednio przepisy niniejszej ustawy dotyczące studium ramowego.";

3) po art. 3 dodaje się art. 3a i 3b w brzmieniu:

„Art. 3a.1. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, obowiązujące przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego oraz innych dokumentów planistycznych określonych w ustawie niniejszej:

1) parametry obowiązujące przy sporządzaniu bilansów terenowych, a zwłaszcza - określające dopuszczalny procentowy wzrost terenów zabudowanych;

2) warunki normatywne i parametry wykorzystania terenów miejskich w odniesieniu do różnych kategorii jednostek osadniczych, w tym - minimalną oraz dopuszczalną intensywność zabudowy i minimalną powierzchnię terenów ekologicznie czynnych na mieszkańca;

3) minimalne wymogi w zakresie dostępności usług i urządzeń publicznych w odniesieniu do różnych kategorii jednostek osadniczych, zależnie od ich wielości .

2. Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, określić obowiązujące przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego oraz innych dokumentów planistycznych określonych w ustawie niniejszej normy dla bilansu i dostępności obszarów przestrzeni publicznej w miastach oraz dla programów usługowych, zieleni i terenów rekreacyjnych;

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS" – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

3. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi, w odniesieniu do określonych kategorii jednostek osadniczych, zależnie od ich wielkości i położenia:

   1) zakazy lub ograniczenia w przeznaczaniu terenów ekologicznie czynnych, w tym zieleni publicznej, na inne formy użytkowania;

   2) w odniesieniu do dużych miast oraz aglomeracji miejskich - wymogi w zakresie integracji i rozbudowy systemów transportu;

   3) w odniesieniu do terenów zabudowanych określonych kategorii jednostek osadniczych lub określonych typów zabudowy lub przeznaczenia terenów - zakaz stosowania reklam lub sposób usytuowania i rozmiary reklam umieszczanych na budynkach oraz reklam wolnostojących.

4. Sejmik województwa może określić w drodze uchwały:

   1) standardy urbanistyczne i architektoniczne dla terenów określonych i wskazanych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, dotyczące w szczególności zasad kształtowania zabudowy, jej gabarytów, charakteru architektonicznego budynków i użytych materiałów;

   2) priorytetowe tereny rewitalizacji i modernizacji – dotyczące określonych zdegradowanych, zaniedbanych lub nieracjonalnie wykorzystywanych obszarów w miastach oraz program wsparcia dla działań rewitalizacyjnych i modernizacyjnych.

5. Przy stanowieniu przepisów, o których mowa w ust. 1-4, właściwe organy uwzględniają cele polityki miejskiej i metropolitalnej państwa określone w art. 2 ustawy z dnia …. o polityce miejskiej oraz współpracy jednostek samorządu terytorialnego w tym zakresie.

Art. 3b.1. Prezes Rady Ministrów może ustanowić zakazy lub ograniczenia w przeznaczaniu terenów ekologicznie czynnych, w tym zieleni publicznej, na inne formy użytkowania - w odniesieniu do konkretnych miast lub ich części, a także gmin lub ich części, położonych w otoczeniu tych miast.

2. Rozstrzygnięcie, o którym mowa w ust. 1, może być wydane, jeżeli z przeprowadzonych analiz wynika, że obszar terenów ekologicznie czynnych jest na danym terenie mniejszy, aniżeli wynika to z przepisów wydanych na podstawie art. 3a ust. 1 pkt 2 lub ust 3 pkt 1.” ;

4) w art. 5 po wyrazie „studium” dodaje się wyrazy „a także studium ramowego”;

5) w art. 7 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do rozstrzygnięć organów zespołów metropolitalnych i zespołów miejskich dotyczących studium ramowego uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.”;

6) w art. 8:

a) po ust. 5 dodaje się ust. 5a w brzmieniu:

„5a. Komisję urbanistyczno - architektoniczną może także powołać zgromadzenie zespołu miejskiego lub zgromadzenie zespołu metropolitalnego jako organ doradczy zarządu zespołu miejskiego lub zarząd zespołu metropolitalnego w pracach nad studium ramowym uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Komisja ta może działać także na rzecz gmin i powiatów należących do zespołu lub sąsiadujących z nim, z uwzględnieniem przepisu ust. 5, który stosuje się odpowiednio.”;

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

b) w ust. 6 wyrazy „w ust. 3 i 5” zastępuje się wyrazami „w ust. 3, 5 oraz 5a”;

7) po art. 13 dodaje się art. 13a w brzmieniu:

„Art. 13a.1. W studium ramowym uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zespołu miejskiego lub zespołu metropolitalnego określa się obowiązkowo zasady zintegrowani:

1) struktury funkcjonalno – przestrzennej, ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania rozpraszaniu zabudowy;
2) infrastruktury technicznej, za szczególnym uwzględnieniem oszczędności energii;
3) systemów transportu zbiorowego;
4) infrastruktury społecznej;
5) programów usług;
6) gospodarki odpadami;
7) ochrony kształtowania środowiska na naturalnego i kulturowego;
8) wykorzystania i rozwoju zasobów dziedzictwa narodowego i kultury;
9) funkcji rekreacji, sportu i wypoczynku;
10) działań w ramach restrukturyzacji i rewitalizacji obszarów zdegradowanych i nieracjonalnie wykorzystywanych.

2. Studium ramowe uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego zespołu miejskiego lub zespołu metropolitalnego, w zależności od potrzeb, może zawierać inne obszary działań oraz ustalenia prowadzące do wzrostu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki i rozwoju opartego na wiedzy.

3. Przepisy art. 9-13 oraz art. 23–33 stosuje się odpowiednio do studium ramowego uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, zwanego dalej „studium ramowym”, z uwzględnieniem odnośnych przepisów ustawy ……..w tym zakresie, a także przepisów ust. 2–4.

4. Zespół miejski lub zespół metropolitalny sporządza studium ramowe dla całego obszaru zespołu miejskiego lub obszaru metropolitalnego, uwzględniając uwarunkowania istotne z punktu widzenia obszaru jako całości.

5. Do zarządu zespołu miejskiego oraz zarządu zespołu metropolitalnego a także do zgromadzenia zespołu, stosuje się odpowiednio przepisy określające zadania i kompetencje wójta (burmistrza, prezydenta miasta) a także rady gminy, odnoszące się do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

6. Ustalenia studium ramowego są wiążące przy sporządzaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin należących do zespołu, z zastrzeżeniem ust. 7.

7. Ustalenia studium ramowego obejmują jedynie sprawy, co do których dokonanie przesądzeń w skali całego obszaru zespołu miejskiego względnie obszaru metropolitalnego jest niezbędne dla właściwego ukierunkowania polityki przestrzennej gmin należących do zespołu, ze względu na spójność przestrzenną i społeczno-gospodarczą tego obszaru. W szczególności, w zakresie niezbędnym dla realizacji zadań zespołu, studium ramowe:

1) stanowi ustalenia wiążące gminy przy sporządzaniu przez nie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

2) ustala obszary, dla których gminy zobowiązane są sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.”;

8) w art. 20 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Plan miejscowy uchwala rada gminy, po stwierdzeniu jego zgodności z ustaleniami studium a na obszarze zespołu miejskiego lub zespołu metropolitalnego – także z ustaleniami studium ramowego, rozstrzygając jednocześnie o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu planu oraz sposobie realizacji, zapisanych w planie, inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej, które należą do zadań własnych gminy, oraz zasadach ich finansowania, zgodnie z przepisami o finansach publicznych. Część tekstowa planu stanowi treść uchwały, część graficzna oraz wymagane rozstrzygnięcia stanowią załączniki do uchwały.”;

9) w art. 21 w ust. 2 po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) budżet zespołu miejskiego lub zespołu metropolitalnego – jeżeli jest on w całości lub części bezpośrednia konsekwencją zamiaru realizacji przez zespół inwestycji celu publicznego;”;

10) uchyla się ust. 6 w art. 39;

11) w art. 51 ust. 1 i 2 oraz w art. 57 wyrazy „o znaczeniu krajowym i wojewódzkim” zastępuje się wyrazami „o znaczeniu ponadlokalnym” a wyrazy „o znaczeniu powiatowym i gminnym” – wyrazami „o znaczeniu lokalnym”.

Art. 50.

W ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. Nr 227, poz. 1658 oraz z 2007 r. Nr 140, poz. 984) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 i 3 w brzmieniu:

„2. Politykę rozwoju prowadzą także zespoły metropolitalne oraz zespoły miejskie.

3. Ilekroć w niniejszej ustawie mówi się o jednostkach samorządu terytorialnego albo o samorządzie gminnym lub powiatowym, albo o strategiach ich rozwoju, rozumie się przez to również podmioty, o których mowa w ust. 2, oraz strategie ich rozwoju.”;

2) w art. 6

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. Projekty strategii rozwoju opracowywane przez jednostki samorządu terytorialnego podlegają konsultacjom z właściwym samorządem województwa.

1b. Wstępne założenia a następnie projekty strategii, o których mowa w ust. 1a, podlegają konsultacjom:

1) ze wszystkimi jednostkami samorządu terytorialnego, których dotyczą, także sąsiadującymi, w celu pełnego uzgodnienia w możliwie najszerszym zakresie projektowanych ustaleń.

2) z partnerami społecznymi i gospodarczymi.”,

b) ust. 2 – 4 otrzymują brzmienie:

„2. Podmiot opracowujący dany dokument ogłasza w dzienniku o zasięgu krajowym, a w przypadku podmiotów określonych w ust. 1a w dzienniku o zasięgu regionalnym

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

oraz na swojej stronie internetowej informację o konsultacjach, o których mowa w ust. 1, 1a i 1b, a w szczególności zaproszenie do uczestnictwa w procesie konsultacji, miejsca spotkań i konferencji, temat spotkań i konferencji oraz adres strony internetowej, na której zamieszczono projekt dokumentu.

3. Podmioty, o których mowa w ust. 1 i odpowiednio w ust. 1b, mogą, w terminie 35 dni od dnia ogłoszenia, o którym mowa w ust. 2, wyrazić opinię do projektu. Nie przedstawienie opinii w terminie oznacza rezygnację z prawa jej wyrażenia.

4. W terminie 30 dni od dnia zakończenia konsultacji, o których mowa w ust. 1, 1a i 1b, podmioty je organizujące przygotowują sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji, zawierające w szczególności ustosunkowanie się do uwag zgłaszanych w trakcie konsultacji wraz z uzasadnieniem oraz podają je do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej.”;

3) po art. 14 dodaje się art. 14a w brzmieniu:

„14a.1. Strategie rozwoju lokalnego, o których mowa w art. 9 pkt 4, zawierają w szczególności:

1) diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru objętego strategią,

2) określenie celów strategicznych polityki rozwoju,

3) określenie kierunków działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych polityki rozwoju,

4) listę głównych projektów infrastrukturalnych i innych przedsięwzięć o szczególnym znaczeniu dla osiągnięcia celów strategicznych rozwoju,

5) prognozę wysokości środków publicznych i prywatnych niezbędnych dla realizacji projektów i przedsięwzięć, o których mowa w pkt 4.

2. Strategie rozwoju lokalnego uwzględniają ustalenia zawarte w strategii rozwoju województwa oraz w planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

3. W strategii rozwoju lokalnego wydziela się okres niewykraczający poza okres objęty aktualnie obowiązującą średniookresową strategią rozwoju kraju.”.

Art. 51.

W ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz.U. Nr 223, poz. 1458) w art. 2 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) biurach (ich odpowiednikach) związków jednostek samorządu terytorialnego, zespołów miejskich i zespołów metropolitalnych oraz zakładów budżetowych utworzonych przez te związki lub zespoły;”.

Art. 52.

W ustawie z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. Nr 31, poz. 206) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 po pkt 4 dodaje się pkt 4a w brzmieniu:

„4a) organem nadzoru nad zespołami miejskim oraz zespołami metropolitalnymi;”;

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

2)art. 12 otrzymuje brzmienie:

„Art. 12. Wojewoda sprawuje nadzór nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego ich związków, zespołów miejskich oraz zespołów metropolitalnych na zasadach określonych w odrębnych ustawach.”.

Rozdział 9

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 53.

1. Projekt strategii rozwoju i zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego oraz uchwalona po raz pierwszy po wejściu w życie niniejszej ustawy strategia rozwoju i zagospodarowanie przestrzennego obszaru metropolitalnego, o której mowa w art. 19, są zgodne z obowiązującym planem zagospodarowania przestrzennego województwa, z wyłączeniem planu zagospodarowania przestrzennego dotyczącego danej aglomeracji miejskiej, uchwalonego przez sejmik województwa na podstawie art. 39 ust. 6 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
2. Zgodność strategii rozwoju i zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego ze wskazanymi dokumentami podlega kontroli również w trakcie wykonywania przez właściwe organy czynności nadzorczych.
3. W przypadku uchwalenia przez zgromadzenie zespołu miejskiego studium ramowego uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego obszaru zespołu miejskiego lub przez zgromadzenie zespołu metropolitalnego - strategii rozwoju i zagospodarowania obszaru metropolitalnego, o których mowa w ust. 1, dotychczas obowiązujący plan zagospodarowania przestrzennego dotyczący danej aglomeracji miejskiej, uchwalony przez sejmik województwa na podstawie art. 39 ust. 6 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, traci moc.

Art. 54.

Ilekroć w przepisach szczególnych mówi się o studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, przepisy te stosuje się również odpowiednio do studium ramowego uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego obszaru zespołu miejskiego lub obszaru metropolitalnego, z uwzględnieniem uregulowań ustawy niniejszej.

Art. 55.

Brak zgodności granic obszaru metropolitalnego wyznaczonego w trybie niniejszej ustawy z granicami obszaru funkcjonalnego ustalonego dla danej aglomeracji w koncepcji zagospodarowania przestrzennego kraju lub planie zagospodarowania przestrzennego województwa, albo wynikającego ze strategii rozwoju kraju lub strategii rozwoju województwa, nie powoduje niezgodności tych dokumentów z ustawą i wydanymi na jej podstawie aktami wykonawczymi.

Art. 56.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

6) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203 i Nr 167, poz. 1759, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz. 1337 oraz z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974 i Nr 173, poz. 1218.

7) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 6, poz. 41 i Nr 141, poz. 1492, z 2005 r. Nr 113, poz. 954 i Nr 130, poz. 1087, z 2006 r. Nr 45, poz. 319 i Nr 225, poz. 1635 oraz z 2007 r. Nr 127, poz. 880.

8) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1996 r. Nr 156, poz. 775, z 1997 r. Nr 88, poz. 554 i Nr 121, poz. 769, z 1998 r. Nr 99, poz. 632 i Nr 106, poz. 668, z 2001 r. Nr 100, poz. 1080, z 2003 r. Nr 217, poz. 2125, z 2004 r. Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 163, poz. 1362, z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 oraz z 2007 r. Nr 166, poz. 1172.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

9) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1206 i Nr 167, poz. 1759, z 2006 r. Nr 126, poz. 875 i Nr 227, poz. 1658 oraz z 2007 r. Nr 173, poz. 1218.

10) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 169, poz. 1420, z 2006 r. Nr 45, poz. 319, Nr 104, poz. 708, Nr 170, poz. 1217 i 1218, Nr 187, poz. 1381 i Nr 249, poz. 1832 oraz z 2007 r. Nr 82, poz. 560.

11) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 85, poz. 727, Nr 86, poz. 732 i Nr 143, poz. 1199, z 2006 r. Nr 66, poz. 470, Nr 104, poz. 708, Nr 143, poz. 1031, Nr 217, poz. 1590 i Nr 225, poz. 1635, z 2007 r. Nr 112, poz. 769, Nr 120, poz. 818, Nr 192, poz. 1378 i Nr 225, poz. 1671 oraz z 2008 r. Nr 118, poz. 745

12) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203 i Nr 167, poz. 1759, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz. 1337 oraz z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974 i Nr 173, poz. 1218.

13) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 214, poz. 1806, z 2005 r. Nr 10, poz. 71, Nr 23, poz. 192 i Nr 122, poz. 1020 oraz z 2006 r. Nr 79, poz. 549 i Nr 169, poz. 1201 i Nr 170, poz. 1218..

14) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 109, poz. 925, Nr 175, poz. 1462, Nr 179, poz. 1486, Nr 180, poz. 1494 i 1497, z 2006 r. Nr 17, poz. 141, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 190, poz. 1400, Nr 191, poz. 1410 i Nr 235, poz. 1701, z 2007 r. Nr 52, poz. 343, Nr 57, poz. 381, Nr 99, poz. 661, Nr 123, poz. 845 i Nr 176, poz. 1238 oraz z 2008 r. Nr 37, poz. 214

15) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 200, poz. 1688 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055 i Nr 167, poz. 1759 oraz z 2007 r. Nr 173, poz. 1218.

16) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 6, poz. 41 i Nr 141, poz. 1492, z 2005 r. Nr 113, poz. 954 i Nr 130, poz. 1087, z 2006 r. Nr 45, poz. 319 i Nr 225, poz. 1635 oraz z 2007 r. Nr 127, poz. 880

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

Ocena Skutków Regulacji (OSR)

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowana regulacja:

Projektowana ustawa oddziałuje na jednostki samorządu terytorialnego, które wejdą w skład zespołów metropolitalnych i zespołów miejskich.

2. Konsultacje:

Wcześniejsze wersje projektu były przedstawiono do konsultacji wojewodom.

Projekt zostanie skierowany do zaopiniowania Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Wcześniejsze wersje projektu były przekazane do konsultacji:

1) Związkowi Województw RP,
2) Związkowi Powiatów Polskich,
3) Unii Metropolii Polskich,
4) Unii Miasteczek Polskich,
5) Związkowi Gmin Wiejskich RP,
6) Związkowi Miast Polskich.

Projekt został umieszczony na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej MSWiA, zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414).

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego:

Ustawa wpłynie na zwiększenie efektywności wydatkowania środków publicznych, dzięki konsolidacji zasobów i koordynacji wykonywania zadań jednostek samorządu terytorialnego w ramach zespołów miejskich oraz zespołów metropolitalnych.

Budżety jednostek samorządu terytorialnego należących do zespołu metropolitalnego zostaną obciążone składką stanowiącą dochód zespołu, w wysokości uchwalonej przez zgromadzenie zespołu, nie przekraczającej w skali rocznej 1% dochodów własnych tych jednostek.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy:

Rozwiązania przewidziane w projekcie ustawy będą sprzyjać rozwojowi gospodarczemu obszarów zespołów miejskich oraz obszarów metropolitalnych, co zapewni warunki dla

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

tworzenia nowych miejsc pracy i wpłynie na poprawę sytuacji na rynku pracy w skali regionalnej.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw:

Realizacja zadań publicznych należących do zakresu działania zespołów miejskich zespołów metropolitalnych przyczyni się do poprawy warunków prowadzenia działalności gospodarczej w obszarach zespołów miejskich oraz obszarach metropolitalnych, przez co sprzyjać będzie rozwojowi przedsiębiorczości.

Wdrożenie rozwiązań przyjętych w projekcie ustawy wpłynie na poprawę konkurencyjności obszarów wchodzących w skład zespołów miejskich oraz obszarów metropolitalnych w kontekście krajowym, jak i zagranicznym.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny:

Obszary metropolitalne, a także obszary zespołów miejskich. Ustawa określa mechanizmy współpracy zespołów metropolitalnych z podmiotami zewnętrznymi.

7. Źródła finansowania:

Przewidziane w projekcie ustawy źródła finansowania zespołów metropolitalnych stanowić będą: obligatoryjne składki jednostek samorządu terytorialnego należących do zespołu, a także dochody z majątku zespołu oraz odsetki od środków finansowych posiadanych przez zespół. Źródła finansowania zespołów metropolitalnych stanowić będą mogły ponadto: dotacje i subwencje z budżetu państwa oraz funduszy celowych, wpływy ze zbiórek publicznych, a także spadki, zapisy i darowizny oraz inne dochody, w tym środki pochodzące z programów Unii Europejskiej i innych źródeł zagranicznych.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

Uzasadnienie

Miasta i aglomeracje miejskie są nie tylko ośrodkami administracyjnymi, lecz także stanowią centra rozwoju społecznego i gospodarczego. Mają decydujący wpływ na perspektywy i potencjał rozwoju swojego bezpośredniego otoczenia, zarówno terenów zurbanizowanych, jak obszarów wiejskich. Są ośrodkami rozwoju, innowacji i technologii, siedzibą przedsiębiorstw, urzędów administracji publicznej oraz ośrodkami akademickimi i kultury. Niezwykle istotna jest rola dużych miast jako centrów rozwoju regionu, ich znaczenie jako generatorów nowych miejsc prac i rozwoju przedsiębiorczości.

Rozwój miast, jako ośrodków przemian i wzrostu zapisany jest w podstawowych dokumentach planistycznych, takich jak: Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 i Narodowa Strategia Spójności 2007-2013 a także w Koncepcji zagospodarowania przestrzennego kraju.

Polska by móc wykorzystać szansę rozwoju winna w pełni dążyć do spójności terytorialnej poprzez pełniejsze wykorzystanie endogenicznego potencjału największych ośrodków miejskich oraz wzmacnianie związków między metropoliami i terenami zurbanizowanymi, a otaczającymi je mniejszymi miastami i terenami wiejskimi. Z drugiej strony widoczny jest w Polsce chaos urbanizacyjny, a żywiołowe procesy w tym zakresie obniżają standard życia mieszkańców i – co nie mniej istotne – warunki obsługi przedsiębiorstw.

Przepisy ustawy ukierunkowane są na tworzenie mechanizmów pozwalających na utrzymanie równowagi w rozwoju sieci miejskiej - poprzez wzmocnienie strategicznej roli obszarów metropolitalnych i jednoczesną poprawę atrakcyjności miast małych i średnich oraz gmin wiejskich. Wzmocnienie więzi pomiędzy rozwojem miast i obszarów zurbanizowanych a rozwojem sąsiadujących terenów podmiejskich i wiejskich jest priorytetem ustawy.

Istotna rola miast w kształtowaniu rozwoju gospodarczego znajduje odzwierciedlenie w polityce Unii Europejskiej. Miasta odgrywają bowiem kluczową rolę dla realizacji celów Strategii Lizbońskiej: z jednej strony są strategicznym odbiorcą działań podejmowanych w ramach wdrażania priorytetów lizbońskich i ostatecznym beneficjentem większości finansowego wsparcia, z drugiej są aktywnym partnerem we wdrażaniu tych priorytetów. Miasta i obszary metropolitalne odgrywają także decydującą rolę w realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych w ramach unijnej polityki spójności

Miasta i obszary metropolitalne odgrywają rolę regionalnych centrów wzrostu. Nie istnieje jednak wyłącznie jedyna droga dla ich rozwoju. W tym procesie winno się

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

wykorzystywać - jako czynnik stymulujący - regionalne i lokalne uwarunkowania historyczne, społeczne, geograficzne czy też kulturowe.

Zadaniem ustawodawcy jest wytyczenie kierunków i określenie celów polityki miejskiej państwa. Jego rolą jest także stworzenie ram prawnych dla poszerzenia możliwości współpracy jednostek samorządu terytorialnego w aglomeracjach miejskich i ich bezpośrednim otoczeniu, tak aby służyły one lepszemu zaspokajaniu potrzeb wspólnot samorządowych i zapewniała stabilne podstawy zrównoważonego rozwoju miast oraz otaczających je terenów zurbanizowanych i obszarów wiejskich.

Projektowana ustawa określa cele i sposób prowadzenia polityki miejskiej państwa, ustanawia zespół miejski jako nową prawno-ustrojową formę współpracy miast z sąsiadującymi gminami, a także reguluje zasady tworzenia obszarów metropolitalnych oraz organizację i zasady działania zespołów metropolitalnych. Zawiera ponadto przepisy wprowadzające, przewidujące zmiany innych obowiązujących regulacji ustawowych.

Polityka miejska państwa

Ustawa definiuje pojęcie polityki miejskiej, obejmując nim politykę państwa wobec miast, jako część polityki rozwoju społeczno – gospodarczego oraz przestrzennego, a także politykę prowadzoną w stosunku do miast przez władze publiczne różnych szczebli, w powiązaniu z celami polityki miejskiej określonymi w strategii rozwoju kraju. Jako główne kierunki polityki miejskiej państwa ustawa wskazuje stwarzanie korzystnych warunków dla rozwoju miast i ich otoczenia (w tym obszarów metropolitalnych) oraz usprawnienie procesów zarządzania w miastach i na terenach aglomeracji miejskich.

Ustawa zawiera otwarty katalog szczegółowych celów polityki miejskiej państwa, do których należy m.in.:

- kształtowanie racjonalnej struktury funkcjonalno-przestrzennej;
- prowadzenie gospodarki przestrzennej w sposób zapewniający ochronę dziedzictwa kulturowego oraz ochronę zasobów naturalnych i środowiska przyrodniczego;
- podnoszenie spójności systemu osadniczego, w tym umożliwianie tworzenia zintegrowanych systemów transportu zbiorowego, a także systemów infrastruktury technicznej;
- poprawę ładu przestrzennego, w tym wspieranie procesów restrukturyzacji dzielnic centralnych oraz kompleksowej rewitalizacji historycznych obszarów miejskich, a także obszarów zdegradowanych i nieracjonalnie wykorzystywanych.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

Celem polityki miejskiej państwa jest także aktywne wspieranie rozwoju miast, co do których z obowiązującej strategii rozwoju kraju i innych opracowań i dokumentów wynika, że wsparcie to wpłynie szczególnie korzystnie na rozwój gospodarczy kraju jako całości i na zmniejszenie dystansu rozwojowego dzielącego Polskę od innych państw Unii Europejskiej.

Polityka miejska państwa znajdować będzie wyraz w strategii rozwoju kraju i strategiach sektorowych oraz w programach operacyjnych i programach rozwoju. Jednocześnie, ustalenia polityki miejskiej państwa powinny być uwzględniane się w toku prac nad budżetem państwa. Przewiduje się przy tym wsparcie polityki miejskiej państwa środkami pochodzącymi m.in. z Unii Europejskiej oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Prowadzenie polityki miejskiej państwa projektowana ustawa powierza Radzie Ministrów. Jako organ odpowiedzialny za koordynację działań związanych z polityką miejską państwa, ustawa wskazuje ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, obligując go do przedstawiania Radzie Ministrów, raz na trzy lata, informacji o zakresie, przebiegu i rezultatach polityki miejskiej państwa. Przewidziano ponadto utworzenie Komitetu do Spraw Polityki Miejskiej Państwa, jako organu doradczego Rady Ministrów, w składzie obejmującym: ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego – jako przewodniczącego, ministrów właściwych do spraw: administracji publicznej, budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej, budżetu, kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, środowiska, transportu, wewnętrznych, przewodniczących Państwowej Rady Gospodarki Przestrzennej i Głównej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej oraz trzech przedstawicieli strony samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Zadaniem organu doradczego będzie m.in. przeprowadzenie analiz obowiązujących regulacji prawnych, opracowanie propozycji działań właściwych organów administracji rządowej oraz opiniowanie projektów aktów prawnych – w zakresie dotyczącym polityki miejskiej państwa.

Zespół miejski

Problemy zarządzania sferą publiczną w aglomeracjach miejskich często wykraczają poza obszar terytorialny poszczególnych gminnych (miejskich) wspólnot samorządowych. Niezbędne jest zatem wypracowanie mechanizmów usprawniających współdziałanie jednostek samorządu terytorialnego w zaspokajaniu wspólnych potrzeb mieszkańców miast i otaczających je terenów zurbanizowanych oraz terenów wiejskich. Należy przy tym podkreślić, iż wybór właściwej formy współpracy w wymiarze instytucjonalnym, winien być

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

co do zasady wynikiem consensusu jednostek samorządu terytorialnego. Wychodząc naprzeciw potrzebom środowisk samorządowych w tym zakresie, projektowana ustawa wprowadza nową formę współpracy miast z sąsiadującymi gminami - zespół miejski. Przedstawione rozwiązania prawno – ustrojowe poszerzają dotychczasowe możliwości współpracy jednostek samorządu terytorialnego, umożliwiając lepsze dostosowanie jej modelu instytucjonalnego do specyfiki lokalnej.

Zgodnie z projektem ustawy, zespół miejski może być utworzony przez gminę miejską a także gminę miejsko - wiejską wraz z inną sąsiadującą gminą lub powiatem. Przystąpienie do zespołu miejskiego sąsiadującej z nim gminy może nastąpić w trybie przewidzianym statutem zespołu. Zarówno utworzenie, jak i przystąpienie do zespołu miejskiego wymaga zgody rad wszystkich zainteresowanych gmin (powiatów). W przypadku przystąpienia gminy do zespołu miejskiego, wymagana jest ponadto zgoda zgromadzenia zespołu.

Ustawa wyposaża zespół miejski w osobowość prawną. Rozstrzyga jednocześnie, w celu uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych, iż zespół miejski nie stanowi jednostki samorządu terytorialnego.

Ustawowo zdefiniowany zakres działania zespołu miejskiego obejmuje opracowanie i uzgodnienie projektu studium ramowego uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zespołu miejskiego oraz uchwalenie studium ramowego. Do zakresu działania zespołu miejskiego może należeć także:

- inicjowanie współpracy członków zespołu na rzecz realizacji zadań publicznych mających znaczenie dla zespołu jako całości;
- opracowywanie i uchwalanie programów lub planów w dziedzinach określonych uchwałami zgromadzenia zespołu;
- koordynowanie działań członków zespołu w zakresie i na zasadach określonych w uchwałach zgromadzenia zespołu odrębnie dla poszczególnych ww. dziedzin;
- wspólne wykonywanie zadań publicznych określonych statutem zespołu;
- stanowienie taryf i cen, jeżeli ustanawianie takich przepisów należy z mocy ustaw do zadania publicznego przekazanego do wykonywania zespołowi miejskiemu;
- pozyskiwanie i łączenie środków publicznych i prywatnych, niezbędnych do realizacji zadań zespołu;
- promocja zespołu miejskiego.

Przewidziano również możliwość nakładania na zespół miejski, w drodze ustawy, obowiązku wykonywania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, a także możliwość zawierania porozumień zarówno w celu wykonywania zadań z zakresu

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

administracji rządowej, jak również zadań z zakresu właściwości powiatu lub województwa. Podjęcie zadań, które mają charakter fakultatywny, wymaga uchwały zgromadzenia podjętej jednogłośnie, na podstawie uchwał gmin należących do zespołu. Właściwe organy stanowiące winny w uchwałach o przystąpieniu do zespołu kolejnych gmin wyrazić zgodę na podporządkowanie się podjętym dotychczas uchwałom zgromadzenia zespołu w sprawach objętych zakresem jego działania.

Zespół miejski działać będzie przez swoje organy: zgromadzenie zespołu miejskiego, jako organ stanowiący i kontrolny, oraz zarząd zespołu miejskiego, jako organ wykonawczy. W skład zgromadzenia zespołu miejskiego wejdą delegaci wszystkich należących do niego gmin i powiatów, w osobach odpowiednio: wójta, burmistrza, prezydenta miasta, starosty. Spośród swoich członków zgromadzenie zespołu miejskiego powołuje i odwołuje zarząd zespołu, którego zadanie wyszczególnione zostały w otwartym katalogu ustawowym. Zapewnienie obsługi prac zespołu miejskiego i jego organów stanowi zadanie biura zespołu. Organizację biura określa regulamin ustalony przez zarząd zespołu.

Projektowana regulacja stanowi, iż akty organów zespołu miejskiego podlegają zaskarżeniu do sądu administracyjnego na ogólnych zasadach, jeżeli wezwanie do usunięcia naruszenia prawa, skierowane do zespołu przez zainteresowaną jednostkę samorządu terytorialnego, osobę fizyczną lub inny podmiot, który wykaże swój interes prawny, okaże się bezskuteczne. Przewiduje również możliwość zgłoszenia przez zgromadzenie zespołu wniosku do wojewody o stwierdzenie nieważności aktu organu gminy lub powiatu albo zastosowanie innych środków nadzorczych, w razie stwierdzenia, że jednostka samorządu terytorialnego wchodząca w skład zespołu nie przestrzega uchwał zgromadzenia zespołu.

W odpowiednim zakresie do zespołu miejskiego znajdą zastosowanie niektóre przepisy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, dotyczące związków gmin.

Obszary i zespoły metropolitalne

Ustawa określa tryb i zasady tworzenia obszarów metropolitalnych oraz ustanawiania zespołów metropolitalnych.

Zgodnie z zawartą w ustawie definicją legalną, obszar metropolitalny stanowi ciągły przestrzennie układ osadniczy obejmujący co najmniej jedno miasto na prawach powiatu wraz z otaczającymi je gminami. W myśl przepisów ustawy obszar metropolitalny powinien charakteryzować się silnymi związkami funkcjonalno-przestrzennymi, w tym dużym przepływem osób, towarów i usług, oraz intensywnym zagospodarowaniem

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

i dużą gęstością zaludnienia w skali całego terenu. Ustawa określa obszar metropolitalny jako całość aglomeracji miejskiej lub jej część, jednak bez wyłączania gmin położonych wewnątrz wyznaczonego obszaru, nawet jeżeli gminy te nie wykazują silnych powiązań z miastem na prawach powiatu.

W myśl projektowanej regulacji ustawowej obszar metropolitalny nie będzie stanowił jednostki zasadniczego podziału terytorialnego państwa. Granice obszaru metropolitalnego będą mogły przecinać teren powiatu oraz wykraczać poza teren województwa.

Zgodnie z projektem ustawy, wyznaczenie obszaru metropolitalnego, polegające na wskazaniu gmin położonych na terenie tego obszaru, następuje w drodze rozporządzenia Rady Ministrów. Ustawa zawiera delegację ustawową do tworzenia przez Radę Ministrów obszarów metropolitalnych z ludnością co najmniej 2 mln osób przy gęstości zaludnienia na tym obszarze przekraczającej 200 mieszkańców na 1 km^2, spełniających warunki określone w ustawie dla obszaru metropolitalnego. Ponadto projekt przewiduje, że Rada Ministrów tworzy, w drodze rozporządzenia, obszar metropolitalny także w przypadku gdy co najmniej trzy miasta na prawach powiatu pozostają ze sobą w bezpośrednim związku funkcjonalno – przestrzennym. Jednocześnie, przy spełnieniu pozostałych wymienionych wyżej warunków, ustawa upoważnia Radę Ministrów do tworzenia obszarów metropolitalnych z ludnością co najmniej 500 tys. osób, jeżeli z wnioskiem o utworzenie takiego obszaru wystąpi gmina lub gminy z łączną liczbą mieszkańców nie mniejszą niż 500 tys. Zgłoszenie powyższego wniosku wymaga zgody rad gmin, których dotyczy wniosek.

Procedura tworzenia obszaru metropolitalnego przewiduje zlecenie przez ministra właściwego do spraw administracji publicznej co najmniej dwóm niezależnym zespołom ekspertów przeprowadzenie analiz, w jakich granicach może być utworzony obszar metropolitalny. Opracowana na podstawie przeprowadzonych analiz propozycja wyznaczenia granic obszaru metropolitalnego podlega zaopiniowaniu przez organy stanowiące zainteresowanych jednostek samorządu terytorialnego. Po zapoznaniu się z ich opiniami minister właściwy do spraw administracji publicznej wydaje postanowienie o planowanych granicach obszaru metropolitalnego lub występuje z nową propozycją ich przebiegu. Postanowienie ministra może zostać zaskarżone do sądu administracyjnego.

W celu prowadzenia spraw obszaru metropolitalnego ustawa przewiduje ustanowienie zespołu metropolitalnego. W myśl projektowanej regulacji, z datą wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wyznaczenia obszaru metropolitalnego przynależność do zespołu uzyskują z mocy prawa wszystkie gminy położone na obszarze metropolitalnym oraz powiaty, które w całości znajdują się na obszarze metropolitalnym.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

Projektowana ustawa wyposaża zespół metropolitalny w osobowość prawną oraz samodzielność podlegającą ochronie sądowej. Podobnie jak w przypadku zespołu miejskiego, ustawa przesądza, iż zespół metropolitalny nie stanowi jednostki samorządu terytorialnego. Zespół metropolitalny wykonywać będzie zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.

Projektowana ustawa określa zakres działania zespołu metropolitalnego obejmujący sprawy:

- programowania strategii rozwoju i zagospodarowania obszaru metropolitalnego;
- opracowywania i uchwalania programów lub planów metropolitalnych w dziedzinach, w jakich zespół koordynuje działalność jednostek samorządu terytorialnego;
- przedsięwzięć, w tym o charakterze infrastrukturalnym;
- inicjowania i rozwijania współpracy jednostek samorządu terytorialnego na rzecz realizacji zadań mających znaczenie dla obszaru metropolitalnego;
- pozyskiwanie i łączenie środków publicznych i prywatnych, niezbędnych do realizacji zadań zespołu;
- promocji obszaru metropolitalnego.

W myśl projektowanej regulacji do zakresu działania zespołu metropolitalnego należy także koordynowanie działalności jednostek samorządu terytorialnego na obszarze metropolitalnym w sprawach:

- ładu przestrzennego, ochrony dziedzictwa kulturowego i ochrony środowiska;
- zaopatrzenia w energię elektryczną, cieplną oraz w gaz, wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji i oczyszczania ścieków komunalnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych;
- komunikacji i transportu zbiorowego;
- rynku pracy.

Poza określonym w powyższy sposób zakresem działania, ustawa dopuszcza podejmowanie przez zespół metropolitalny innych zadań i działań na rzecz jednostek samorządu terytorialnego położonych na obszarze metropolitalnym, jeżeli postanowi tak zgromadzenie zespołu. Przewidziano także możliwość nakładania na zespół metropolitalny, w drodze ustawy, obowiązku wykonywania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, a także możliwość zawierania porozumień zarówno w celu wykonywania zadań z zakresu administracji rządowej, jak również zadań z zakresu właściwości powiatu lub województwa. Uchwała zgromadzenia zespołu metropolitalnego może również stanowić podstawę zawierania przez zespół, w celu wykonywania swoich zadań, porozumień z jednostkami

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

samorządu terytorialnego należącymi do zespołu, a także ich jednostkami organizacyjnymi. Z powiatem, który tylko w części znajduje się na obszarze metropolitalnym, zespół metropolitalny może zawrzeć porozumienie o wykonywaniu na terenie wchodzącym w skład obszaru zadań powiatu.

Jako istotne zadanie zgromadzenia zespołu metropolitalnego ustawa wskazuje uchwalenie strategii rozwoju i zagospodarowania obszaru metropolitalnego. Na jej podstawie, w zakresie niezbędnym dla realizacji zadań zespołu, zgromadzenie zespołu może stanowić ustalenia wiążące gminy metropolitalne przy sporządzaniu przez nie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także ustalać obszary, dla których gminy metropolitalne zobowiązane są sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Ustawa przyznaje także zgromadzeniu zespołu kompetencję do zastępczego sporządzenia, uzgodnienia i uchwalenia planu miejscowego lub jego zmiany.

Przewidziane w ustawie uprawnienia koordynacyjne zespołu metropolitalnego obejmują:

- opiniowanie projektów uchwał organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego, dotyczących danej dziedziny;
- dokonywanie wraz z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego wspólnych ustaleń w sprawach będących przedmiotem koordynacji;
- ustalenie wymagań i standardów sprawozdawczych i przyjmowanie od jednostek samorządu terytorialnego sprawozdań i informacji o przebiegu prac oraz zrealizowanych działaniach.

Zespół metropolitalny może korzystać z wymienionych wyżej uprawnień koordynacyjnych tylko w tych dziedzinach, dla których uprzednio zostaną opracowane i uchwalone programy lub plany metropolitalne. Uprawnienia koordynacyjne mogą być stosowane wyłącznie dla realizacji tych celów lub ustaleń programów lub planów, które zostały określone jako wiążące dla gmin metropolitalnych w uchwale zgromadzenia zespołu zatwierdzającej dany program lub plan, i jedynie wówczas, gdy w uchwale tej zostały określone uprawnienia koordynacyjne, które mogą być stosowane.

Projektowana regulacja przewiduje, iż wszystkie akty (organów) zespołu metropolitalnego podlegać będą zaskarżeniu do sądu administracyjnego na ogólnych zasadach, jeżeli wezwanie do usunięcia naruszenia prawa, skierowane do zespołu przez zainteresowaną jednostkę samorządu terytorialnego, okaże się bezskuteczne. Ochrona interesów osób trzecich przed naruszeniami ze strony zespołu następować będzie natomiast na

zasadach określonych w art. 90-91 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, które stosuje się odpowiednio.

Ustawa określa organizację i zasady działania zespołu metropolitalnego. W myśl jej zapisów organami zespołu metropolitalnego są: zgromadzenie zespołu – jako organ stanowiący i kontrolny oraz zarząd zespołu – jako organ wykonawczy. Na mocy statutu zespołu, do bieżącego prowadzenia jego spraw może zostać powołany dyrektor wykonawczy zespołu. Obsługę prac zespołu i jego organów zapewnia biuro zespołu. Organizację biura określa regulamin ustalony przez zarząd zespołu. Pracownicy biura i jednostek organizacyjnych zespołu są pracownikami samorządowymi.

Zgodnie z ustawą zgromadzenie zespołu składa się z delegatów wszystkich jednostek samorządu terytorialnego należących do zespołu. Każda jednostka samorządu terytorialnego należąca do zespołu jest reprezentowana przez jednego delegata. Delegatem jest z mocy prawa odpowiednio wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta. Starosta powiatu, który jedynie w części położony jest na terenie obszaru metropolitalnego, wchodzi w skład zgromadzenia z głosem doradczym. Pod nieobecność delegata jednostkę samorządu terytorialnego reprezentuje na obradach zgromadzenia, z prawem udziału w głosowaniu, jego zastępca wyznaczony przez delegata.

Do wyłącznej właściwości zgromadzenia zespołu ustawa zalicza m.in.

- uchwalenie statutu zespołu oraz zmian statutu;
- uchwalenie strategii rozwoju i zagospodarowania obszaru metropolitalnego;
- stanowienie o kierunkach działania zarządu zespołu oraz przyjmowanie sprawozdań z jego działalności;
- uchwalanie budżetu zespołu, rozpatrywanie sprawozdania z wykonania budżetu oraz podejmowanie uchwał w sprawie absolutorium dla zarządu z tego tytułu;
- podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych zespołu, przekraczających zakres zwykłego zarządu, dotyczących kwestii enumeratywnie wymienionych w ustawie;
- stanowienie taryf i cen, jeżeli ustanawianie ich należy z mocy ustawy do zadania publicznego przekazanego do wykonywania zespołowi;
- stanowienie w innych sprawach zastrzeżonych ustawą lub statutem do kompetencji zgromadzenia zespołu.

W razie stwierdzenia, że jednostka samorządu terytorialnego wchodząca w skład zespołu nie przestrzega uchwał zgromadzenia, zgromadzenie zespołu może wnioskować do wojewody o stwierdzenie nieważności aktu organu gminy lub powiatu albo zastosowanie innych środków nadzorczych.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

Uchwały zgromadzenia zespołu są podejmowane podwójną bezwzględną większością, chyba że ustawa lub statut stanowią inaczej. Przez podwójną bezwzględną większość rozumie się sytuację, w której za przyjęciem uchwały głosuje większość jednostek samorządu terytorialnego reprezentujących większość ludności zamieszkałej na terenie obszaru metropolitalnego. Dla ustalenia, czy zachodzi warunek uzyskania większości ludności zamieszkałej na terenie obszaru metropolitalnego, bierze się pod uwagę jedynie głosujących za uchwałą delegatów gmin metropolitalnych. Pracami zgromadzenia zespołu kieruje przewodniczący zgromadzenia zespołu, a pod jego nieobecność – wiceprzewodniczący. Zarówno przewodniczącego, jak i wiceprzewodniczących zgromadzenie wybiera spośród swoich członków. Organem kontrolnym zgromadzenia zespołu jest komisja rewizyjna. Zgromadzenie zespołu może powoływać inne komisje. W pracach komisji mogą uczestniczyć eksperci.

Ustawa przewiduje, iż w skład zarządu zespołu metropolitalnego wchodzą prezydenci miast na prawach powiatu i przedstawiciele wszystkich powiatów należących do zespołu oraz marszałek województwa, na terenie którego znajduje się obszar metropolitalny lub jego przedstawiciel, przy czym zarząd zespołu nie może liczyć mniej niż trzy osoby. Jeżeli statut przewiduje, że w skład zarządu wchodzą przedstawiciele każdego powiatu należącego do zespołu, przedstawiciela tego wybierają spośród siebie delegaci do zgromadzenia zespołu z terenu danego powiatu bezwzględną większością głosów. W tym celu każdy z uprawnionych dysponuje jednym głosem.

Przewodniczącym zarządu jest prezydent największego pod względem liczby mieszkańców miasta zespołu lub marszałek wojewwództwa. Jeżeli w skład obszaru metropolitalnego wchodzi więcej niż jedno miasto na prawach powiatu, statut może przewidywać rotacyjne obejmowanie funkcji przewodniczącego przez prezydentów tych miast. Wiceprzewodniczących zarządu wybiera zgromadzenie zespołu spośród członków kolegium. W przypadku, gdy w skład obszaru metropolitalnego wchodzą więcej niż trzy miasta na prawach powiatu, przewodniczącego, wiceprzewodniczących i innych członków zespołu wybiera zgromadzenie zespołu.

Do zadań zarządu zespołu ustawa zalicza w szczególności:

- przygotowywanie projektów uchwał zgromadzenia zespołu i konsultowanie ich z członkami zespołu;
- wykonywanie uchwał zgromadzenia zespołu;
- wykonywanie budżetu zespołu;

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

- zatrudnianie i zwalnianie dyrektora biura zespołu oraz kierowników innych jednostek organizacyjnych zespołu;
- gospodarowanie mieniem zespołu.

Do zarządu zespołu oraz jego przewodniczącego, jeżeli niniejsza ustawa nie stanowi inaczej, stosuje się przepisy dotyczące zarządu powiatu.

Zgodnie z projektem ustawy, podstawą gospodarki finansowej zespołu jest budżet zespołu. W zakresie nieuregulowanym w ustawie z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.), tryb uchwalenia budżetu zespołu oraz rodzaj i szczegółowość materiałów uzupełniających, określa zgromadzenie zespołu. Skarbnika zespołu, będącego głównym księgowym budżetu zespołu, powołuje i odwołuje zarząd na wniosek przewodniczącego. Skarbnik uczestniczy w posiedzeniach zarządu z głosem doradczym.

W myśl postanowień ustawy dochodami zespołu metropolitalnego są:

- składki jednostek samorządu terytorialnego, wnoszone w wysokości i w terminach uchwalonych przez zgromadzenie zespołu;
- dochody z majątku zespołu;
- odsetki od środków finansowych posiadanych przez zespół.

Jako źródła dochodów o charakterze fakultatywnym ustawa wymienia ponadto:

- wpłaty jednostek samorządu terytorialnego przeznaczone na realizację określonych w ustawie zadań, w wysokości ustalonej przez zgromadzenie zespołu;
- dotacje i subwencje z budżetu państwa lub funduszy celowych;
- wpływy ze zbiórek publicznych a także spadki, zapisy i darowizny;
- inne dochody, w tym środki pochodzące z programów Unii Europejskiej i innych źródeł zagranicznych.

Kwota składki stanowiącej dochód zespołu metropolitalnego, nie może przekraczać w skali rocznej 1 % dochodów własnych każdej jednostki samorządu terytorialnego należącej do zespołu. Do składek oraz wpłat jednostek samorządu terytorialnego mają zastosowanie przepisy o zobowiązaniach podatkowych..

Mieniem zespołu metropolitalnego stają się, w myśl projektowanej ustawy, składniki mienia przekazane ustawami lub nabyte przez zespół w drodze czynności prawnych. Organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego mogą powierzyć zespołowi mienie do wykonywania jego zadań. W takim wypadku szczegółowe zasady użytkowania i dysponowania mieniem określa umowa.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

Nadzór nad działalnością zespołu metropolitalnego ustawa powierza Prezesowi Rady Ministrów i wojewodzie, a w zakresie spraw finansowych – regionalnej izbie obrachunkowej. Z uwzględnieniem przepisów ustawy niniejszej, do nadzoru nad działalnością zespołu odpowiednie zastosowanie mają przepisy o nadzorze zawarte w ustawie *z* dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa.

Dla zapewnienia spójności i koordynacji działań samorządu województwa oraz zespołu metropolitalnego w zakresie strategii rozwoju i zagospodarowania obszaru metropolitalnego, a także - ustaleń wiążących gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, ustawa przewiduje utworzenie stałej komisję metropolitalnej, w której skład wchodzą przedstawiciele samorządu województwa oraz zespołu metropolitalnego. Ustalenia komisji, przyjmowane bez sprzeciwu żadnej ze stron, stanowią rekomendację dla zarządu województwa i zarządu zespołu przy przygotowywaniu projektów uchwał organów stanowiących.

W myśl zapisów projektowanej ustawy, zmiana granic obszaru metropolitalnego (rozszerzenie obszaru lub jego zmniejszenie), w ślad za tym – zmiana składu zespołu, może nastąpić w trybie rozporządzenia Rady Ministrów na wniosek zespołu metropolitalnego wyrażony w formie uchwały zgromadzenia zespołu. Zgłoszenie powyższego wniosku wymaga uprzedniego zajęcia stanowiska przez organy stanowiące zainteresowanych jednostek samorządu terytorialnego. Zespół metropolitalny zobowiązany jest również do przeprowadzenia analizy mającej stwierdzić, czy zmiana granic obszaru jest uzasadniona i korzystna dla zespołu.

Rada Ministrów znosi, w drodze rozporządzenia, obszar metropolitalny, jeśli przestał on spełniać warunki określone w ustawie. [Wydanie rozporządzenia poprzedza przeprowadzenie stosownych analiz przez niezależne zespoły ekspertów.] W rozporządzeniu w sprawie zniesienia obszaru metropolitalnego Rada Ministrów określa zasady likwidacji zespołu metropolitalnego.

Zmiany w przepisach obowiązujących

Projektowana regulacja przewiduje zmiany w obowiązujących przepisach ustawowych.

W *ustawie o drogach publicznych* przewidziano możliwość przekazywanie w zarząd miasta nie posiadającego praw powiatu dróg leżących w granicach miasta, z wyłączeniem

autostrad i dróg ekspresowych. Dopuszczono także możliwość sprawowania funkcji zarządcy drogi przez zarząd zespołu miejskiego lub zespołu metropolitalnego.

W *ustawie o samorządzie gminnym* uwzględniono możliwość opiniowania przez zespół metropolitalny projektów uchwał rad gmin wchodzących w skład obszaru metropolitalnego. Unormowano również kompetencję wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do wyznaczenia osoby, która pod jego nieobecność będzie uczestniczyć z prawem głosu w zgromadzeniu związku jednostek samorządu terytorialnego. Przewidziano także możliwość ustalenia w statucie związku międzygminnego sposobu obliczania bezwzględnej większości głosów wymaganej do podjęcia uchwały przez zgromadzenie związku.

W *ustawie o pracownikach samorządowych* uzupełniono katalog podmiotów, w których zatrudnieni pracownicy posiadają status pracowników samorządowych (pracownicy biura i jednostek organizacyjnych zespołu miejskiego i zespołu metropolitalnego).

W *ustawie o regionalnych izbach obrachunkowych* dostosowano brzmienie przepisów do rozszerzonego o zespoły miejskie i zespoły metropolitalne katalogu podmiotów podlegających nadzorowi izb.

W *ustawie - Prawo o ruchu drogowym* przyjęto rozwiązanie, zgodnie z którym obowiązująca dotychczas w miastach na prawach powiatu zasada zarządzania przez prezydenta miasta ruchem na drogach publicznych, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych, rozciągnięta zostanie na wszystkie miasta, w których organem wykonawczym jest prezydent miasta.

W *ustawie o działach administracji rządowej* uzupełniono zakres przedmiotowy działu rozwój regionalny o sprawy koordynacji polityki miejskiej państwa. Jednocześnie doprecyzowano zapis określające zakres przedmiotowy działu budownictwo, gospodarka przestrzenna i mieszkaniowa w sprawach dotyczących miast..

W *ustawie o samorządzie powiatowym* uwzględniono możliwość opiniowania przez zespół metropolitalny projektów uchwał rad powiatów wchodzących w skład obszaru metropolitalnego.

W *ustawie o wojewodzie i administracji rządowej w województwie* uzupełniono zakres kompetencji wojewody o sprawowanie nadzoru nad zespołami miejskimi i zespołami metropolitalnymi.

W *ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* doprecyzowano określenie inwestycji celu publicznego, przez którą należy rozumieć działania zarówno o znaczeniu lokalnym (w skali gminy i powiatu, a także zespołu miejskiego lub zespołu metropolitalnego), jak i ponadlokalnym (regionalnym i krajowym), stanowiące realizację

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603 z późn. zm.). Przyjęto także, iż kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej należy – obok gmin - również do zespołów metropolitalnych oraz zespołów miejskich. Przewidziano ponadto delegacje ustawowe dla Rady Ministrów oraz Prezesa Rady Ministrów do określenia szczegółowych parametrów, warunków, wymogów oraz norm obowiązujących przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego oraz innych dokumentów planistycznych, a także odpowiednich zakazów lub ograniczeń. Jako kompetencję sejmiku województwa wskazano natomiast określenie standardów architektonicznych i urbanistycznych dla terenów określonych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, a także priorytetowych terenów rewitalizacji i modernizacji. Zobowiązano przy tym właściwe organy do uwzględniania przy stanowieniu powyższych przepisów celów polityki miejskiej państwa. W przedmiotowej ustawie unormowano również tryb i zasady sporządzania przez zespół miejski oraz zespół metropolitalny studium ramowego uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a także uwzględniono możliwość powoływania przez zgromadzenie zespołu miejskiego oraz zgromadzenie zespołu metropolitalnego komisji urbanistyczno - architektonicznej jako organu doradczego zarządu zespołu miejskiego względnie zarządu zespołu metropolitalnego w pracach nad studium ramowym.

W *ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* rozszerzono krąg podmiotów prowadzących politykę rozwoju o zespoły metropolitalne oraz zespoły miejskie. Określono ponadto konieczne elementy składowe strategii rozwoju lokalnego, a także zasady konsultacji projektów strategii rozwoju opracowywanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Projekt przewiduje wejście ustawy w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

Tadeusz Markowski

POLITYKA PRZESTRZENNA W SYSTEMIE PLANOWANIA PUBLICZNEGO

Referat wygłoszony na konferencji „Współzależność ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego”
Urząd Miasta Krakowa, 2 październik 2009 r.

Wprowadzenie

Myśl strategiczna nowej polityki regionalnej - a de facto polityki rozwoju - idzie w stronę uwzględnienia w osiąganiu celów trzech wymiarów spójności; gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Uzyskanie spójności gospodarczej i społecznej regionów wymaga działania na rzecz integracji terytoriów i fizycznego ich zbliżenia tak, aby idea swobodnego przepływu ludzi kapitału i pracy mogła być w przestrzeni europejskiej realizowana. Wielu teoretykom i politykom kohezja terytorialna wydaje się być takim horyzontalnym sposobem pobudzania rozwoju.

Wychodząc od spójności terytorialnej jako celu operacyjnego przy osiąganiu celów polityki spójności, możemy powiedzieć, iż spójna przestrzeń powinna charakteryzować się takim cechami, w której procesy wymiany i przepływów w sferze gospodarczej i społecznej przebiegają sprawnie, gwarantując społecznie i gospodarczo efektywną (w sensie równowagi Pareto) alokację zasobów. W konsekwencji oznacza to respektowanie zasad rozwoju zrównoważonego i zminimalizowanie negatywnych skutków przestrzennych działalności człowieka.

Spójność terytorialna nie jest celem samoistnym. Należy ją traktować jako sposób (środek) do osiągania celów spójności gospodarczej i społecznej. Spójność terytorialna zatem, to taki stan zagospodarowania przestrzennego, który gwarantuje poprawę spójności społecznej i gospodarczej. Można do tej definicji podejść bardziej subiektywistycznie i mówić o stanie zadowolenia użytkowników przestrzeni ze sposobu rozmieszczenia, (czyli dostępności do) walorów zasobów, walorów popytu i walorów współtworzących warunki bytowe. Spójność społeczna i spójność gospodarcza jest m.in. funkcją zadowolenia ze stanu zagospodarowania. Takie ujecie definicji oznacza, że jeśli poprawi się dostępność w innej jednostce terytorialnej to dojdzie do subiektywistycznego obniżenia oceny spójności

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

terytorialnej w danej jednostce terytorialnej, mimo iż miary fizyczne nie ulęgną w niej zmianie.

To rozumowanie wskazuje, iż np. w krajach dużych obszarowo, oceny ze strony mieszkańców i jednostek gospodarujących stanu infrastruktury transportowej i zagospodarowania przestrzennego - decydującego przecież o kosztach przemieszczenia - będzie inne niż w krajach małych i wysoce zgęszczonych. Inaczej będzie też oceniana spójność terytorialna w kraju o strukturze gospodarczej bazującej na wiedzy, a inaczej w kraju o przewadze funkcji przemysłowej - wielkonakładczej. Definicja ta podkreśla dynamiczny charakter spójności terytorialnej oraz jej relatywny charakter.

Terytorium jest rozumiane przede wszystkim jako specyficzny, dający się wyodrębnić obszar funkcjonalny pod kątem prowadzenia zintegrowanej (obszarowo- funkcjonalnej) interwencji ze strony prowadzących politykę. W podejściu funkcjonalno – terytorialnym musi być zapewnione odpowiednie i czytelne powiązanie kompetencji w zakresie interwencji ze strony władz publicznych. Tak rozumiane terytorium funkcjonalne nie musi się pokrywać z organizacją terytorialną kraju. A zatem w polityce rozwojowej jest ono traktowane raczej przedmiotowo niż podmiotowo. Przez podejście funkcjonalno - obszarowe centralny planista ma możliwości precyzyjniejszego sposobu interwencji. Należy podkreślić, że w nowej polityce rozwoju - kryterium podziału administracyjnego kraju, jako podstawy alokacji środków - będzie sprawą wtórną a nie podstawową, jak to ma miejsce do tej pory.

Raport kohezyjny słusznie zwraca uwagę, iż występujące efekty zewnętrzne (związane ułomnymi rynkami) sprzyjają polaryzacji rozwoju, wymuszają społecznie nieefektywną alokację inwestycji w wielkich centrach metropolitalnych, sprzyjają fragmentacji i wykluczaniu przestrzennemu. Inwestorzy i konsumenci w pogoni za korzyściami zewnętrznymi obciążają kosztami społecznymi słabsze ekonomicznie grupy. Stąd też celem każdej polityki terytorialnej powinna być przede wszystkim interwencja w przestrzenne efekty zewnętrzne (spillower externalities). (Zielona Księga ….2008)

Politykę spójności terytorialnej UE możemy zatem rozumieć, jako oddziaływanie struktur decyzyjnych UE na kraje członkowskie, zachęcające do prowadzenia wyspecjalizowanej polityki przestrzennej służącej zintegrowanej realizacji celów polityki spójności gospodarczej i społecznej w wymiarze krajowym i europejskim. Taka definicja wynikałaby z respektowania zapisów Traktatu Rzymskiego przyjmującego, iż polityka przestrzenna i planowanie przestrzenne jest domeną krajów członkowskich.[1] Innymi słowy

[1] Polityka przestrzenna ma z natury rzeczy charakter międzysektorowy i horyzontalny. W jej polu zainteresowania leżą skutki przestrzenne wszystkich polityk, nakreślanie uwarunkowań związanych ze specyfiką

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

sens wyodrębniania kohezji terytorialnej i polityki przestrzennej wynika z tego faktu, iż cechy zagospodarowania w coraz większym stopniu i zakresie współdecydują o rozlokowaniu działalności, w tym współdecydują o rozwoju, o przebiegach procesów polaryzacji przestrzennej, fragmentacji i wykluczaniu podmiotów gospodarczych i grup społecznych. Zagospodarowanie współdecyduje o rozwoju zrównoważonym i poprzez właściwe instrumenty polityki przestrzennej pozwala na sterowanie rozwojem przez oddziaływanie na efekty zewnętrzne. Oznacza to większe możliwości, na racjonalne użytkowanie dóbr przyrody, oszczędniejsze przejmowanie przestrzeni na cele gospodarcze itd.

Wprowadzenie terytorialnego wymiaru w polityce rozwoju inaczej rozkłada akcenty polityki, wymaga nowego podejścia planistycznego, nowej bazy mierników i nowych form koordynacji. Podejście to daje, przynajmniej teoretycznie, większą szansę na lepszą alokację środków wspierających rozwój oraz na sprawniejsze osiąganie celów polityki rozwojowej na wszystkich poziomach administracji publicznej.

Realizacja polityki w terytorialnym wymiarze wymaga umiejętnej delimitacji strategicznych obszarów wsparcia i stworzenia nowych mechanizmów koordynacji między jednostkami samorządu terytorialnego. Szczególnie dotyczyć to będzie przypadków, kiedy zdelimitowany obszar przekracza granice administracyjne. Bez korekty kompetencji i wprowadzenia adekwatnych regulacji prawnych w systemie samorządu terytorialnego zmiana sposobu interwencji - wynikająca z nowego paradygmatu polityki spójności - będzie źródłem stałych konfliktów między władzami publicznymi. Konieczne jest zatem bardzo czytelne określenie kompetencji do rozwiązywania pojawiających się problemów. Przy opracowywaniu krajowych dokumentów planowania rozwoju przyjmujemy założenie, iż nowa polityka rozwoju (spójności) będzie bazowała na zintegrowanym podejściu w procedurach planistycznych.

Dualność planowania publicznego

Mimo teoretycznej słuszności odchodzenia pod polityk sektorowych w stronę polityk horyzontalnych i problemowych, to w przypadku polityki przestrzennej należy dostrzegać jej specyficzny charakter związany z regulacyjną funkcją planowania miejscowego. Niezależnie bowiem czy formalnie zachowamy odrębność polityki przestrzennej czy nie, to przestrzenne skutki polityki centralnej i wojewódzkiej oraz uwarunkowania wynikające z cech przestrzeni

użytkowania przestrzeni dla polityk sektorowych, oraz określanie zasad gospodarowania przestrzenią, jako szczególnym zasobem i miejscem lokalizacji.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

znajdą swój wyraz w ustaleniach lokalnego prawa miejscowego, którego zadaniem jest korekta alokacyjnych mechanizmów rynkowych w sferze zagospodarowania i użytkowania terenów. Należy zatem rozróżniać dualność planów od dualności procesów planistycznych.

Jest oczywistym, iż należy dążyć do integralności procedur planistycznych. Natomiast ze względu na regulacyjny charakter planów przestrzennego zagospodarowania, dużą inercję procesów przestrzennych oraz długi horyzont planowania w planowaniu przestrzennym sensowne jest odrębne uchwalanie dokumentów związanych z planowaniem społeczno - gospodarczymi i przestrzennym. Planowanie przestrzenne (rozumiane jako proces) zintegrowane z planowaniem społeczno-gospodarczym (i odwrotnie) daje nam większą gwarancję, iż plany regulacyjne będą alokować inwestycje w bardziej zobiektywizowany sposób, z uwzględnieniem celów rozwoju trwałego. A więc dualizm planowania należy rozmieć, jako efekt odrębnego uchwalania planów i fizycznego istnienia odrębnych dokumentów planistycznych sfery społeczno gospodarczej (planów działań) i planów sfery przestrzennej (obejmujących plany działań podmiotów polityki) oraz przepisy (reguły i ustalenia) prawa krajowego, regionalnego i miejscowego obowiązującego wobec podmiotów gospodarujących i użytkujących przestrzeń.

Terytorium - zagospodarowanie przestrzenne i polityka przestrzenna

Terytorialny wymiar nowej polityki spójności nadaje nową rangę i wagę polityce przestrzennej. Cele spójności społecznej gospodarczej i terytorialnej w znacznym zakresie będą osiągane instrumentami typowymi dla polityki przestrzennej. Polityka przestrzenna jest ze swej natury wszechogarniająca. Przedmiotem jej zainteresowania są wszystkie relacje sfery społecznej, gospodarczej i przyrodniczej mające swoje odbicie w zagospodarowaniu przestrzennym.

Politykę przestrzenną państwa rozumiemy tutaj, jako zespół strategicznych działań, podejmowanych przez rząd we współpracy z samorządami regionalnymi i miejskimi oraz podmiotami mogącymi i chcącymi współdziałać z wymienionymi organami władzy w ramach partnerstwa publiczno - prywatnego mających na celu zrównoważony rozwój kraju w wymiarze przestrzennym i społeczno - gospodarczym, ochronę dziedzictwa kulturowego i systemów przyrodniczych oraz zrównoważony rozwój i funkcjonowanie transportu.

Polityka przestrzenna a polityka zagospodarowania przestrzennego

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

Polityka przestrzenna państwa jest rozumiana szerzej niż polityka zagospodarowania przestrzennego, której odpowiadałaby w wąskim ujęciu koncepcja zagospodarowania przestrzennego kraju. Obejmuje ona bowiem cele i działania związane z funkcjonowaniem całej sfery gospodarki przestrzennej. Poszerzona jest zatem o wskazania i kierunki działań systemowych. Tak rozumiana polityka daje większe szanse na poprawne (obciążone mniejszymi błędami) sterowanie systemem społeczno - gospodarczym poprzez tworzenie bardziej adekwatnych warunków antycypujących eliminację negatywnych skutków funkcjonowania gospodarki rynkowej zamiast niż ich późniejszą i kosztowniejszą eliminację. Zaletą takiego podejścia jest możliwość ograniczenia w polityce przestrzennej tendencji do wprowadzania populistycznych rozwiązań regulacyjnych i projektów o krótkookresowych korzyściach. Istotą polityki przestrzennej jest orientacja na długofalowe cele strategiczne związane z paradygmatem rozwoju sustensywnego.

Planowanie przestrzenne jest narzędziem polityki przestrzennej, w którym zachodzi proces przekładania interesów narodowych, regionalnych i lokalnych w stosunku do przestrzeni (terytorium), wyrażanych w dokumentach planistycznych w formie określonych celów i zadań, realizowanych przez władze publiczne na obszarach administracyjnie im podporządkowanych. Podejście to obrazuje poniższy schemat.

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

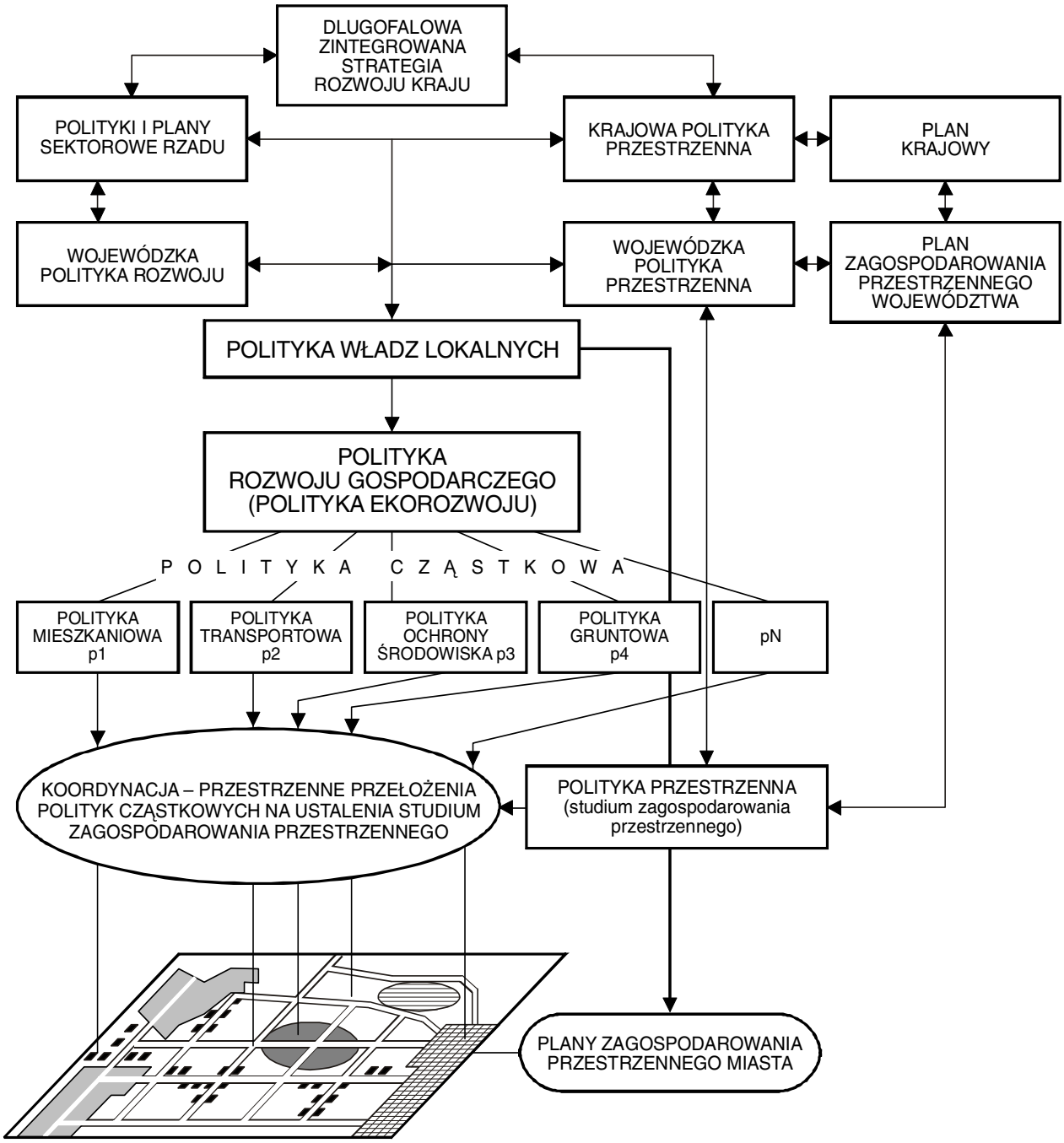

Źródło T Markowski., Problematyka wdrażania polityki przestrzennej państwa (2008) s. 230

Podstawowym formalnym dokumentem będącym podstawą polityki przestrzennej państwa jest w polskich warunkach koncepcja przesztrennego zagospodarowania kraju (kpzk). W świetle terytorialnego wymiaru nowej polityki UE - kpzk poza sformułowaniem celów polityki przestrzennej i wskazaniem koncepcji kierunków zagospodarowania kraju -

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI
PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

staje się dodatkowo miejscem identyfikacji strategicznych obszarów wsparcia. Przedmiotowy zakres polityki przestrzennej ujęty w kpzk sprowadza się do;

- Bezpośrednich decyzji kształtujących cech przestrzeni i sposoby zagospodarowania ważne dla zrównoważonego rozwoju kraju tj., dla rozwoju społecznego, gospodarczego i utrzymania stanu środowiska pozwalającego na trwały rozwój w tym ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.

- Wskazań i zaleceń dla kształtowania reguł i zasad użytkowania przestrzeni (modyfikacja sytemu regulacji) przez wszystkich użytkowników pod kątem strategicznych celów, jakim może być dążenie do spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej,

- Identyfikacji i wskazania strategicznych obszarów wsparcia oraz

- Identyfikacji uwarunkowań - wynikających ze względnie trwałych cech przestrzeni – ważnych dla prowadzenia – innych polityk sektorowych.

Polityka przestrzenna a polityka urbanistyczna

Przyjmujemy, iż w trajektorii rozwoju bazującego na wiedzy i innowacjach coraz większego znaczenia nabiera polityka zorientowana na terytoria silnie zurbanizowane podlegające globalnym procesom metropolizacji. Jest to pole działania polityki urbanistycznej. Zgodnie z przyjętą definicją polityki przestrzennej, polityka urbanistyczna tylko w pewnym zakresie może być zaliczona do polityki przestrzennej sensu stricte. Politykę urbanistyczną traktujemy, jako politykę problemową w wymiarze terytorialnym. Jest ona adresowana do zdelimitowanych obszarów funkcjonalnych np. obszarów metropolitalnych, miast małych, miast powiatowych etc. Kpzk przywiązuje dużą wagę do polityki urbanistycznej. Stąd w dokumencie znalazły się kwestie związane z poprawą ładu przestrzennego, zapewnieniem wysokiej jakości urbanistyki, zapewnieniem racjonalnego użytkowania obszarów zurbanizowanych, ograniczaniem rozlewania się miast, poprawą dostępności między miastami, kształtowaniem systemu osadniczego, ochroną dziedzictwa

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

kulturowego i delimitacją obszarów aglomeracyjnych. Problematyka miejska wymaga jednak opracowania odrębnego dokumentu szczegółowego wykraczającego poza ramy kpzk.

Podsumowanie

Terytorialny wymiar polityki kohezyjnej wskazuje jednoznacznie na potrzebę wzmocnienia polityki przestrzennej. Instrumentem horyzontalnej koordynacji powinno być planowanie przestrzenne. Sposobem na poprawę koordynacji będzie wzmocnienie roli planowania przestrzennego i dopasowanie technik i metod planistycznych do współczesnych wyzwań gospodarczych, społecznych i środowiskowych. Powinno to być planowanie wzmocnione o narzędzia analizy skutków działań sektorowych i zintegrowane przede wszystkim wymiarze europejskim i krajowym, z orientacją na podejście funkcjonalne, a nie podziały administracyjne. (Stanowisko s. 7)

Formułując cele spójności przestrzennej warto zadać sobie ponownie - tylko z pozoru trywialne - pytanie. Czy nadrzędnym celem polityki spójności jest wzrost gospodarczy, czy wysoka jakość życia? Poprawa i międzyregionalne wyrównywanie jakości życia nie musi bowiem pokrywać się z celami wzrostu gospodarczego. Jakość jest kategorią subiektywną i wynika z ocen warunków bytu przez ludzi, w jakich oni żyją, a nie z ocen wykonywanych przez analityków i polityków. Możliwa jest zatem wysoka jakość życia w obszarach o niskich wskaźnikach kondycji gospodarczej i odwrotnie. Kategorie jakościowe powinny być także ważnymi wskazówkami dla polityki rozwoju, (a nie tylko ilościowe wskaźniki wzrostu). Miary spójności terytorialnej muszą być analizowane wraz z syntetycznymi miarami spójności gospodarczej i społecznej. (Stanowisko ….2008 s. 6)

Literatura

Stanowisko KPZK PAN w sprawie Zielonej Księgi, nt. Kohezji terytorialnej - opracowane na podstawie dyskusji plenarnej w dniu 16 grudnia 2008 roku

T Markowski., Problematyka wdrażania polityki przestrzennej państwa [w:] Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju a wizje i perspektyw rozwoju przestrzennego Europy. Warszawa, 2008, Studia KPZK t. CXXII.

T Markowski., Refleksje nad KPZK w świetle regionalnej debaty" maszynopis 2008 MRR

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS" – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Zielona Księga w sprawie spójności terytorialnej – przekształcenie różnorodności w siłę Komisja UE, 2008

T Markowski., Opinia w sprawie komunikatu Komisji UE pt. Zielona Księga w sprawie spójności terytorialnej – przekształcenie różnorodności w siłę., [w:] Spójność terytorialna wyzwaniem polityki rozwoju Unii Europejskiej, Polski wkład w debatę. MRR. Departament Koordynacji Polityki Strukturalnej, Warszawa 2009 (s 70- 83)

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

Organizator

ŚLĄSKI ZWIĄZEK GMIN I POWIATÓW

Partnerzy

ZWIĄZEK MIAST POLSKICH

IRM INSTYTUT ROZWOJU MIAST

GÓRNOŚLĄSKA WYŻSZA SZKOŁA HANDLOWA

Patronaty Honorowe

MINISTERSTWO ROZWOJU REGIONALNEGO

Connecting cities Building successes URBACT

INTA

METREX The network of European Metropolitan Regions and Areas

Patronaty Medialne

WSPÓLNOTA

POLSKIE RADIO KATOWICE

TVS

PORTAL SAMORZĄDOWY

NOWY PRZEMYSŁ

wnp.pl

Przedsięwzięcie uzyskało dofinansowanie w ramach Konkursu Dotacji „Fundusze Europejskie na poziomie NSS” – II edycja organizowanego przez Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO